

קבלתי מרבתי

פרשת אמור

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמּוּיוֹ: (ויקרא כא, א)

רש"י

(א) אמור אל הכהנים - (יבמות פ"ה ת"כ) אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים:

בני אהרן - (קידושין לה) יכול חללים תלמוד לומר הכהנים:

בני אהרן - אף בעלי מומין במשמע:

בני אהרן - ולא בנות אהרן:

לא יטמא בעמיו - (ת"כ) בעוד שהמת בתוך עמיו ילא מת מלכה:

* * *

רש"י הק' מרמז על היום הגדול ל"ג בעומר יומא דהילולא של התנא האלוקי רבי שמעון שמתחיל את ספר הזהר הק' בפסוק והמשכילים יזהרו כזהר הרקיע. וזהו להזהיר גדולים על הקטנים.

בשנת תשל"ה זכיתי להיות עם הרה"ק מריבניצא אצל מרן בעל ויואל משה מסאטמאר ביום ל"ג בעומר, ואמר הרה"ק מסאטמאר דברי תורה לכבוד האורח, רש"י הק' אומר להזהיר גדולים על הקטנים, ורצה לומר שאנשים גדולים צריכים ליזהר בהנהגתם כי הקטנים שאינם במדרגתם עושים כמעשיהם, ע"כ.

* * *

נועם אלימלך

אמור אל הכהנים כו' ואמרת אליהם כו' יש לפרש על כפל לשון אמור ואמרת * ומתחילה נפרש הפסוק דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל * דהנה יש ב' גווני צדיקים יש צדיקים שנתקדשו מאבותיהם שהיו קדושים ויריאים ושלימים והתורה מחזרת על אכסניא

שלה * ויש צדיקים הנקראים נזירים ע"ש פרישותם מעצמם אף על פי שהם בני עניי הדעת והצדיקים ההם לא במהרה הם יכולים ליפול ממדרגתם הקדושה כי אין להם על מה שיסמוכו והם נכנעים בדעתם ומשגיחים על עצמם בעינא פקיא תמיד בלי הפסק * אבל הצדיקים הקדושים שנתקדשו מאבותיהם אף שהם מלאים תורה ומצות מחמת זכות אבותם מסייעתם לפעמים יכולים לבא על ידי זה פניה וגדלות מזה ויפלו מהר ממדרגתם וזהו אמור אל הכהנים בני אהרן פירוש רמז לאותן צדיקים אשר הם בני צדיקים והם נקראים כהנים בני אהרן תזהיר אותם מאד שלא יעלה על מחשבתם כלל יחום אבותיהם רק ינזרו ויפרשו לעצמם פרישות מחדש ויבחרו להם הדרך הטובה * וזהו דבר אל אהרן. ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל רוצה לומר שגם הם יהיו נזירים ופרושים מעצמם וישגיחו גם כן על עצמם מאוד ולא ישגיחו על זכות אבותם כדי שלא יבא להם חליה איזה התנשאות מחמת יחוסיהם ותועבת ד' כל גבה לב:

וזהו ולא יחללו את שם קדשי אשר הם מקדישים לי וזהו אמור אל הכהנים ואמרת אליהם פירוש אמור ואמרת רמז לב' מדריגות שצריך אתה לחזור אליהם ולכפול להם הדבר כדי שלא יחשבו שזכות אבותם מסייעתם ויפל חלילה על ידי זה לגאות ולא יפעלו כלום * וזהו ואמרת אליהם פירוש לא ישגיחו על זכות אבותיהם כי אם על עצמם וזהו אמירה שתאמר להם תיבת אליהם פירוש שיביטו על עצמם כאלו אין להם זכות אבות כלל וזהו לנפש לא יטמא בעמיו כי על ידי עמיו הם היחום אבותם הם יכולין לטמא הנפש. לכך הכפל להם הדבר הזה מאד ויהיה להם הרגל דבר ויבחרו הדרך הישרה ואז טוב להם:

*

או יאמר כו' ואמרת אליהם פירוש"י ז"ל אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים יש לומר כוונת רש"י ז"ל להזהיר גדולים דהיינו צדיקים: גדולים על הקטנים רוצה לומר על עבירות קטנים שאדם דש בעקבו:

*

או יאמר אמור ואמרת דהכלל דדרך הצדיק כשרוצה להוכיח אדם אחד אז צריך להיות האמירה הזה לכלל בני אדם ואז ממילא יוחל הדיבור לאיש הזה, וזה בא להורות הפסוק אמור רוצה לומר שיהא האמירה לכלל ואמרת אליהם שיהא הדיבור יוחל לאחד וזה פירוש רש"י ז"ל להזהיר גדולים על הקטנים רוצה לומר שיהא האזהרה לכלל אף לגדולים כשרוצה להזהיר על הקטנים וק"ל *

בענין אחר נראה לפרש דברי רש"י ז"ל להזהיר גדולים על הקטנים להיות כל האדם בשעה שעוסק בתורה או בתפלה או באיזה דבר קדושה אז הוא בגדלות המוחין,

וכך הדרך הצדיקים שלפני התפלה המה מיישבים עצמם ומוחין שלהם לפני מי הם מתפללין, והקדושה היא מגביה המוחין בעת העסק בה, אבל אחר התפלה או עסק הקדושה ההוא הוא נופל לקטנות המוחין בהילוכו בהבלי הזמן וזה אינו תכלית העבודה השלימה, כי אדם צריך להיות תמיד בקדושה ובטהרה בלי הפסק רגע אחד * לזה צריך לקשר עצמו כל כך בעת הגדלות מחשבתו בהשם יתברך ברוך הוא שיהיה מחשבתו קשורה אף שילך ממנה * וזה ולהזהיר גדולים פירוש בשעה שהם בגדלות על הקטנים שישארו בקדושתם אף שיהיו בקטנות וק"ל:

* * *

עטרת ישועה

אמו"ר ואמר"ת. הוא ב' פעמים אמו"ר עולה פר"ו רב"ו. וקריאת הפרשה זו תוכל להיות סגולה לבנים, וזהו להזהיר גדולים על הקטנים, היינו, להוליד ילדים קטנים:

* * *

קדושת לוי

אמור אל הכהנים בני אהרן. הענין, כי יש ד' עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה לכל אחד יש בחינות חיים וחס ושלוה להיפך, כי בעולם העשיה אנו רואים שיש חיים וחס ושלוה להיפך. וכמו כן בעולם היצירה שהוא הדיבור יש בחינה כשאדם מדבר דבר הבל זה נקרא היפך וכשאדם מדבר דבורים טובים בתורה ובמצות ובעבודת הבורא ברוך הוא זה הבחינה נקרא חיים. וזהו מרומז בפסוק (משלי יח, כא) החיים כו'.

וזהו עיקר בעבודת ה' שישמור האדם בדיבורו. וכמו כן בעולם הבריאה שהוא המחשבה יש בחינות חיים כשאדם מחשב תמיד בעבודת ה' הבחינה הזאת נקרא חיים וחס ושלוה להיפך כו'. ויש עולם למעלה מהם שהוא עולם היראה שהוא בטל במציאות שם יש גם כן בחינות חיים וחס ושלוה להיפך.

והעיקר הוא הדיבור שישמור האדם עצמו בדיבורו, כי הכל תלויים בדבורים של אדם. וזהו הרמז אמור אל הכהנים כו' ואמרת אליהם לנפש לא יטמא, כי הכל תלויים בדיבור ודו"ק:

* * *

תפארת שלמה

ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן וגו'. ופרש"י אמור ואמרת להזהיר הגדולים על הקטנים. יש לרמז בזה עפ"י מ"ש בפי' המשנ' בזבחים ט (ה) הצמר שבכבשים והקרנים והטלפים בזמן שהם מחוברים יעלו פרשו לא יעלו.

עפ"י הידוע גודל מעלת הצדיקים ודיבוק חכמים שבדור אשר מפיהם אנו חיים וכל הדבוק בהם לא יזנח לעולם להיות לו עלי' להכלל בתוך הצדיקים בעבודתם כמ"ש (תהלים קטו, יג) 'ברך יראי ה' הקטנים עם הגדולים. פי' אם הקטנים הם מחוברים עם הגדולים גם הם בכלל הברכה כמ"ש (שה"ש ה, א) אכלתי יערי עם דבשי. וז"פ המשנ' הצמר שבכבשים כו' כ"ז שהם מחוברים יעלו אפילו הם דבר נמאס וריחו רע עכ"ז אם הם מחוברים יעלו גם כן לריח ניחח. פרשו לא יעלו. לרמז אם הם פורשים מן הצדיק ח"ו לא יעלו אין לו עוד עלי' כלל.

ודבר זה גלה לנו הבעש"ט ז"ל בדורו ומאז כן בכל דור ודור ודורשיו עד ביאת הגואל כל הדבוק בהם יש להם עלי' לכל הנשמות לא ידח מהם נדח.

וז"ש אמור אל הכהנים כו' ופרש"י להזהיר הגדולים על הקטנים לזרז הצדיקים שבדור להעלות את הקטנים עמהם בעבודתם כמ"ש יוסף לאחיו (בראשית מג, ג) לא תראו פני בלתי אחיכם אתכם. פי' לפי דעותיכם שאני שפל בעיניכם כמו שעלה ברוחם לדון אותו להריגה ח"ו. לזאת אמר להם לבל יזנחו אותו ולהעלות גם אותו עמהם. כמ"ש להזהיר הגדולים על הקטנים. והבין:

* * *

מאור ושמש

במדרש (ויקרא רבה כו, ו), דבר אחר אמור אל הכהנים הדא הוא דכתיב (תהלים יט, י) יראת ה' טהורה עומדת לעד, אמר רבי לוי מיראה שנתירא אהרן מלפני הקב"ה זכה וניתנה לו הפרשה הזו שאינה זזה ממנו ולא מבניו ולא מבני בניו עד סוף כל הדורות וכו'. צריך להבין שלכאורה נראה שבעוונותינו הרבים נפסק זאת שכולנו טמאי מתים, ודברי התנאים ברוח הקודש נאמרו:

ונראה בזה על פי מה דאיתא בגמרא (ברכות כא ע"ב) מנין לבעל קרי שאסור בדברי תורה, ודרש הגמרא שאף לרבי יהודה שאינו דורש סמוכים בכל התורה במשנה תורה דרש, ולמדו בגמרא מן והודעתם לבניך ולבני בניך (דברים ד, ט) וסמין ליה (שם, י) יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב מה להלן ברתת ובזיע ובאימה וביראה אף כאן באימה וביראה ברתת ובזיע, נמצא למידין מכאן שאי אפשר לו לאדם שישג תכלית יראת ה' אלא אם נזהר בטבילת עזרא,

וכן פירש רש"י למעלה בדיבור המתחיל שאני ברכת המזון הביא רש"י לישנא אחרינא שאני תפילה דלית ביה קבלת מלכות שמים אבל קריאת שמע דאית ביה קבלת מלכות שמים שמקבל את ה' יתברך לאדון ולמלך מיוחד אסור להרהר בו עד שיטבול, הרי שבלתי אפשר לידע מה היא יראה שילמוד ויתפלל ברתת ובזיע כי אם שיהיה נזהר בטבילת עזרא.

ואם הוא לומד או מתפלל ואינו נזהר בטבילה זו אי אפשר בשום אופן להגיע לגופי תורה ומצוות. ואם הוא לומד ספרי קבלה והוא בלתי טהור יוכל לבוא חלילה על ידי זה לידי אפיקורסות:

ובזמנים הקודמים שהיה דבר ה' יקר בימים ההם ולא היו יודעים מיראת הרוממות כלל, זאת היה מחמת שהיו לומדים תורה ולא נזהרו בטבילה זו, והכת שבת צבי ימח שמים שהיו אז בימים ההם, ומזה נעשו אפיקורסים שלמדו ספרי קבלה בטומאת הגוף,

והיה העולם שמים עד שבאו שני המאורות הגדולים לעולם הבעל שם טוב הקדוש ואדמו"ר הרב רבינו אלימלך נשמתם בגנוי מרומים והם פתחו שער לה' צדיקים יבואו בו שלא יהרהר אדם שום הרהור תורה עד שיטבול עצמו לקריו, שחכמי הגמרא לא ביטלוהו אלא מפני שאין רוב הציבור יכולין לעמוד בה, אבל אותן האנשים הרוצים להשיג גופי התורה ומצוות צריכין להיות נזהר מאד בטבילה
: 11

ועוד זאת אנו למידין מסמיכת הכתובים והודעתם לבניך ולבני בניך וסמיך ליה יום אשר עמדת וגו', שזאת גם כן בלתי אפשר ללמוד לתלמידים ולהכניס בלבם יראת ה' אם אינו נזהר בטבילה זו:

הכלל העולה מזה מי שהוא לומד פשטות התורה בלתי טהור אזי אינו יכול להשיג בשום אופן מה היא יראה, ומי שהוא לומד ספרי קבלה ואינו זהיר בטבילה זו יוכל לבוא חלילה לידי אפיקורסות והוא מטמא נפשות ישראל הנגררים אחריהם, אבל אם האדם מקדש ומטהר עצמו מקטנותו וכל ימיו הוא לומד על טהרת הקודש הוא משיג יראת הרוממות והוא יכול לקרב את נשמות ישראל להבורא ברוך הוא ולהכניסם בגופי התורה ומצוות ויראת שמים ואור קדושתו מופיע על תלמידיו ותלמידי תלמידיו ההולכים בעקבותיו עד סוף כל הדורות.

ועינינו הרואות אשר עדיין זורח בעולם אור קדושות שני המאורות הנ"ל:

וזה פירוש המדרש הנ"ל הדא הוא דכתיב יראת ה' טהורה עומדת לעד, רצה לומר כשיראת ה' טהורה רצה לומר שלומד בטהרה שהוא זהיר בטבילת עזרא כנ"ל היא עומדת לעד, אמר רבי לוי מיראה שנתירא אהרן מלפני הקב"ה זכה וניתנה לו הפרשה הזו שאינה זזה ממנו ולא מבניו ולא מבני בניו עד סוף כל הדורות,

פירוש על ידי שאהרן נהג עצמו בקדושה ובטהרה כל ימיו השיג פנימיות היראה כל כך שאור קדושתו מופיע על תלמידיו ותלמידי תלמידיו עד סוף כל הדורות:

וזה גם כן פירוש הפסוק אמור אל הכהנים בני אהרן, פירוש שתאמר לעובדי ה' שמכונים בשם כהן שיהיו תלמידי אהרן, שגם הם יתנהגו על טהרת הקודש כמו אהרן, ואז לנפש לא יטמא בעמיו רצה לומר שלא יטמא שום נפש מישראל המתקרבת אליו ואדרבה שיקרב נשמות ישראל להבורא יתברך ואור קדושתו יופיע עד סוף כל הדורות כנ"ל:

* * *

דגל מחנה אפרים

אמור אל הכהנים בני אהרן לנפש לא יטמא בעמיו. ואיתא במדרש (ויקרא רבה כ"ו, א) אמור אל הכהנים אמרות ה' אמרות טהורות משל עיין שם, והוא תמוה, ואבאר לפי קט שכלי כי הנה ידוע מאא"ז זללה"ה והיה מרגלא בפומיה תמיד על פסוק (משלי ט"ו, י"ד) חמת מלך וגו' ואיש חכם יכפרנה,

ואמר על מעשה שהיה בק"ק זאסלאב יצ"ו שהיה שם פחד גדול עד שברח כבוד הרב המנוח מו"ה דוד אב"ד מאוסטרהא ואא"ז ז"ל היה בק"ק קאמינקא ואמר שיהיה שם פחד קשה, ואמר פירוש הפסוק הנ"ל ושורש הדברים, כי מפי הקב"ה יוצא אותיות להנהגת העולם, וכשבא לעולמות האותיות מצטרפים לפי המקבלים הן לטב ולהיפוך ח"ו, וכשיש צדיק שהוא חכם בעולם ויודע האותיות שיצאו מפי הקב"ה אף על פי שהם מצטרפים חלילה שלא לטובה, יוכל להפך הצירופים על ידי חכמתו ותפלתו,

כמו מן מת תם ומן נגע עונג הכל לפי האותיות של הגזר דין, וסיפר שכן עשה בזאסלאב שראה שיצאו צירופים לא טובים ועשה מהם צירופים אחרים ונשאר רשימתן פחד, והבן זה כי זה כלל גדול, וזהו (תהלים קל"ב, י"ח) אויביו אלביש בושת ועליו יציץ נזרו עיין שם מה שכתבתי במקום אחר כמה פעמים,

שיוכל האדם החכם העובד ה' להפוך מצירופים לא טובים לצירופים טובים ולהשליך הצירופים לא טובים על שונאי השם, וזהו פירוש הפסוק (תהלים י"ב, ז) אמרות ה' אמרות טהורות כי (איכה ג', ל"ח) מפי עליון לא תצא הרעות וגו'

ואף על פי שלפי המקבלים הם מצטרפים בצירופים לא טובים, מכל מקום החכם יכול להפך הדבר, וזהו כסף צרוף היינו האותיות כוספים ומתאווים לצירופים טובים כאשר יצאו מעולמות החיים והטובים כי כל דבר מתאווה לשורשו והבן,

וזהו בעליל לארץ פירוש אף שנתגלה בארץ לפי המקבלים מכל מקום מזוקק שבעתים היינו שבעה פעמים שבעה כמו (ישעיה ל', כ"ו) ואור החמה יהיה שבעתים והוא בחינת החמישים אשר הוא שורש הכל ושם נמתקים הדינים בשורשם והבן,

וזהו פירוש המדרש כי ידוע כי באותיות יש בחינת נפש רוח נשמה והיינו האותיות הם הנפש והנקודות והטעמים הם בחינת רוח ונשמה כאשר בארתי במקום אחר, ולזה רימזה התורה הקדושה אשר דרכיה דרכי נועם ואור פני המלך העליון הדרך אשר יעשה האדם וחי בהם וגו' אמור אל הכהנים היינו החכמים העובדים את ה' לנפש לא יטמא בעמיו היינו שלא ינחו להיות מצטרפים האותיות שהם בחינת נפש כפי המון עם המקבלים אותם בצירופים לא טובים, רק בידם מסורים הדברים לצרפם וליחדם בשרשיהם העליונים ולהפך אותם מרעה לטובה ומנגע לענג כמו שכתבתי על פסוק (דברים כ"א, ה) ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע, כל זה הוא מרומז בפסוק אך הוא מוסתר בפסוק ובא המדרש ופירש את הדברים על פי פסוק (תהלים י"ב, ז) אמרות ה' אמרות טהורות כאשר פירשתי לעיל ומזה תבין פסוק אמור אל הכהנים לנפש לא יטמא בעמיו מה שמרומז בזה כאשר בארתי והבן, ועיין מה שכתבתי על מאמרם ז"ל (אבות פ"ו, מ"ז) כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם, כי הוא אומר אותו דבר כמו שהוא בעולם העליון בצירופים של חיים ושל אמת שיצאו מפי הקב"ה מקור החיים והוא כוונת בשם אומרו ועל ידי זה מביא גאולה לעולם היינו שהוא גואל את העולם בזה כנ"ל והבן:

* * *

בית אהרן (קרלין)

לנפש לא יטמא בעמיו. לשון גחלים עוממות. דהיינו שלא יקרר אצלו אהבת הבורא בשביל רצונות של עולם הזה. כי נפש הוא לשון רצון:

* * *

אור לשמים

אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם וגו' (כא, א). פירש רש"י אמור ואמרת, להזהיר הגדולים על הקטנים. נ"ל בכוונת רש"י ז"ל להורות לנו, גם אם איש טינף נפשו חלילה בעבירות גדולות ח"ו, אף על פי כן בהתקשרותו אל הצדיק רוחץ ומטהר נפשו מכל חטא ואשמה, כי הצדיק מבקש ממנו ית"ש שיומחל לזה האיש ולהאיר אותו מחמת שהוא מקושר עמו והשי"ת עושה לו רצונו. וז"פ להזהיר הגדולים על הקטנים, שגדולי השכל והמוחין יאירו ויזהירו את האנשים אשר הם בקטנות:

*

עוד נ"ל להזהיר גדולים על הקטנים, כי לפעמים בא האדם לבחינת קטנות, אבל אינו צריך לשהות עצמו בבחינה זו אלא תיכף ומיד יעלה את עצמו לעילות כל העילות דלית לעילא מניה, וזה נק' גדלות, וז"פ להזהיר גדולים על הקטנים, על הוא לשון סמוך (ע' רש"י בראשית יד, ו), תיכף כשבא אל בחינת הקטנות יעלה את עצמו למעלה אל הגדלות:

*

עוד נ"ל להזהיר גדולים על הקטנים, כי החושבי מחשבות רעות על ישראל הן המה בקטנות, והצדיקים שנקראו גדולים מפירים עצתם ומקלקלים מחשבתם, כאשר פירש כאדמו"ר הקדוש מוהרי"י זצללה"ה מלובלין על פסוק (במדבר ו, כד) 'ברוך ה', פירוש שתתברך שתהיה תמיד עם ה', וישמרך - שתפיר עצת הקמים עליך לרעה, עד כאן דברי פי חכם חן. וז"פ ה' הפיר עצת גוים (תהלים לג, י), כשהאדם הוא עם ה' מפיר עצת גוים, הניא מחשבות עמים - הניא הוא אותיות האי"ן, ששם מתבטלים מחשבות עמים. וזה להזהיר גדולים על הקטנים - שהגדולים יפירו עצת הקטנים :

ובדברינו הנ"ל פירשתי הפסוק (ויקרא כג, יא) והניף את העומר לפני ה', והניף הוא לשון ניאוף, פירוש שאפילו מי שטינף עצמו בעבירה גדולה כזו, את העומר - כשהוא מקושר עם הצדיק נמחל לו, וזה מרומזו בתיבת את העומר רומזו על הצדיק, וכמאמרם ז"ל (עוקצין פ"ג מי"ב) עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות, ועמר מספרו ש"י, ובהתקשרותך עמו אזי תזכה שתהיה לפני ה', ובלבד שלא יוסיף חטא על פשע, וישמור עצמו להבא שלא ישוב לכסלה:

* * *

בית יעקב

ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו. אפשר לרמז ע"ד הידוע שעובדי ה' המה נקראים כהנים, וכמבואר ברמב"ם שכל איש ישראל העוסק בתורה ועבודה הוא ככהן גדול המשמש לפני ולפנים, והנה מצינו באברהם אבינו שנאמר (בראשית כ"א, י"ב) כי ביצחק יקרא לך זרע ולא ישמעאל, וביצחק ולא כל יצחק (נדרים ל"א ע"א), כי עיקר זרע להצדיק שיקרא בבחינת בן, הוא רק כאשר הולך הבן בדרך אביו בדרך התורה והעבודה, וכמו שנאמר באברהם (שם י"ח, י"ט) למען אשר יצוה את בניו לשמור דרך ה',

והנה אהרן היה אבי כל הכהנים עובדי השם, והתורה צוה לעובדי השם לחזק לבם ביראת ה' כמו שנאמר (דה"י ב' י"ז, ו') ויגבה לבו בדרכי ה', ואמר להם תדעו שאתם בני אהרן, כי באמת תלמידים ההולכים בדרך רבם ועבדי עובדא דאהרן הם הם בניו.

ואמרת אליהם כו' זו היא אמירה אחרת, ירצה לפשוטי עם בני ישראל שעוסקים במשא ומתן עם שאר העמים, ויוכלו לבא חלילה לידי הסתכלות והרהור אשר על ידי זה מטמאין את נפשם, והזהיר להם לנפש לא יטמא בעמיו, ע"י שהם מעורבים בין פשוטי המון עם ובפרט בשאר העמים, צריכים להשמר וליזהר ביותר שאל יטמאו נפשותם [ולהיות עכ"פ סור מרע], [ועיין בזוהר הקדוש פ' אחרי (ע"ה ע"ב) כי החטא של אדם מטמא נפשו ורשום באנפוי, וע"ש מעשה מר' אבא ור' יוסי דהוון אזלי בארחא, וחמי חד בר נש דהוי אתי ורשימו באנפוי, ור' שמלאי הוי אסוותא דיליה שישוב בתשובה ויבכה ולרחוץ בדמעות את פניו ע"ש],

והנה עיקר ויסוד לטהר נפשו הוא מיד כאשר קם בבקר ראשית מחשבתו יהיה להש"י, ויקדש ויטהר מחשבתו ודבורו ומעשיו אז לשמים,

כאשר שמעתי ממורי ז"ל מפרשיסחא אשר כעת בגלות המר יש גם כן מצות בכורים היינו להיות ראשית בכורי מחשבחו ודיבורו ומעשיו בבקר להש"י, איש לפי ערכו בתורה ועבודה, ושעה ראשונה כשקם ממטתו לא יחשוב שום מחשבת חול ולא ידבר שום דבר אפילו דבר רשות, ולא יעשה שום דבר רק לעבודת ה', ובזה יקיים ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך (שמות כ"ג, י"ט), ועל ידי זה ישרה עליו קדושה כל היום, ואמר הרמז תבי"א ר"ת גם כן תביא בית ה' אלהיך.

וכמו ששמעתי גם כן בשם הה"ק הצדיק מו' מנחם מענדיל מרומנעב זצ"ל, ראשית עריסותיכם חלה תרימו (במדבר כ', ט"ו), ירצה ע"ד הרמז ראשית עריסותיכם מלשון עריסה, ור"ל ראשית כאשר תקימו מעריסותיכם וממטתכם, חלה תרימו מלשון חיל ורעדה, ור"ל תקימו בחיל ורעדה מפחד ה' ומהדר גאונו ודפח"ח:

ועצה היעוצה למי שנגע יראת השם בלבו, כל עת שיזדמן לפניו איזה מחשבה לא טובה או הסתכלות רע ח"ו או דבור רע ומעשה אשר לא לה' המה, יצייר לפניו וידמה בנפשו שהוא בגיהנם ורואה איך הרשעים נדונים ביסורים קשים ומרים, ויחשוב איך שהוא עושה לעצמו דרך ושביל לגיהנם על ידי הדברים אשר לא לרצון לה',

ולהיפוך ע"י מחשבה טובה וראיה טובה להסתכל בתורתנו הקדושה ובפני הצדיק וכן בדבורים קדושים ובעשיית מצות עושה לעצמו שביל ודרך לגן עדן.

וזה שאמר ר' יוחנן בן זכאי (ברכות כ"ח ע"ב) שתי דרכים לפני, לפני דייקא, ואיני יודע באיזה דרך מוליכין אותי,

ואם ר' יוחנן אמר כך, מה נאמר ומה נדבר אנחנו מלאי עון שפלים ונבזים, הש"י יזכנו להיות מהשבים לפניו באמת אמן:

* * *

לֹא יִטְמָא בְּעַל בְּעַמּוֹ לְהַחֲלוֹ: (שם כא, ד)

רש"י

(ד) לא יטמא בעל בעמיו להחלו - (ת"כ) לא יטמא לאשתו פסולה שהוא מחולל בה בעודה עמו וכן פשוטו של מקרא לא יטמא בעל זשארו בעוד שהיא בתוך עמיו שיש לה קוצרין שאינה מת מנוה וזאיזה שאר אמרתי באותו שהיא להחלו להתחלל הוא מכהונתו:

* * *

דברי חיים

לנפש לא יטמא בעמיו כי אס לשארו וגו' (כא, א ב). ונלע"ד לפרש על פי מה ששמעתי ממז"ר מוה' יוסלי הורוויטץ מטארניגראד שאמר בעמיו מלשון כביה כמ"ש (יחזקאל לא, ח) ארזים לא עממוהו, שעממוהו מלשון כביה. ולכן נראה לי לפרש, שאפילו ח"ו האדם חטא יעשה תשובה, ולא יתייאש לומר שכבר טימא נפשו ח"ו, אסור לומר כן, כי אפילו מרד כל ימיו ועשה תשובה באחרונה מוחלין לו ונקרא ידיד כמבואר ברמב"ם ז"ל הלכות תשובה (פ"ז ה"ו). ולכן אל יאמר אדם ח"ו שכבר טימא נפשו לא יועיל תשובה, כי זה אינו כנ"ל, ורק בהנהגת עולם הזה יהיה נשבר [ל]בו, ואם רואה צדיקים מתנהגים בעניני הנאת העולם בהרוחה ירחיק עצמו ממותרת, ויאמר מה לי לדמות לצדיקים שלא פגמו, מה שאין כן אני, וחוטא בל יתגאה:

וזה כוונת הפסוק, לנפש לא יטמא בעמיו, גם שכמעט כבתה, אף על פי כן לא יטמא ויתייאש ח"ו מן תשובה, כי הרושם קדושה נשאר ויכול בקל לחזור לשרשו, ולכן לא יטמא נפשו ח"ו, וזה מאמר חז"ל (אבות פ"ב מ"ג) אל תהי רשע בפני עצמך, ורק תאמר אף על פי שחטאתי ימחול לי הקב"ה על ידי התשובה, ויהיה נקרא ידיד כנ"ל. כי אם לשארו, היינו הגוף שנקרא שארו כמ"ש (משלי ה, יא) בכלות שארך, בעניני הגוף מותר להחזיק עצמו לטמא ושלא ליהנות ממותרות עולם הזה. לאביו ולאמו, היינו לצד חלק הגופניות שבו מצד אב ואם יטמא, וצריך לשמור היטב שלא יחטא בחלק הגופני הניתן לו מאב ומאם. ולאחותו, לשון מאחה הקרעים (עי' מו"ק כב ע"ב) שהוא לשון דיבוק, היינו לדביקות הטבעי שבו, הבתולה שלא קיבל עדיין עול תורה להיות נקרא כלה מאורסה (עי' ברכות נו:). לבחינה זו מותר לטמאות עצמו, ולעיין כי אינו בגדר השלימות וכולו מלא פגמים וצריך תיקון, אבל לצורך גבוה לא יטמא, וק"ל:

* * *

תפארת שמואל

לנפש לא יטמא בעמיו כי אם לשארו הקרוב אליו, אולי לבאר המקראי קודש ע"פ דברי חיים ותוכחת מוסר כי אמנם שמדת הכנעה ושפלות היא מדה מעולה עכ"ז אם היצה"ר מראה לו שפלותו וירצה ח"ו להביאו לידי עצבות אשר בה נחשב תו"ת, ונדמה בעיניו כאילו ח"ו אבדה תקותו,

יתחזק א"ע במאז"ל חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם (סנהדרין ל"ז) כי פנימיות לבו היא נקי ומנוקה מכל שמץ ודופי, והיא רק כמוץ בלא חטה, וכננא דמכסי על שמשי מסכים המחפים והמכסים את אור יקרת נפש, בחינת גולל אור מפני חשך, וז"ש חז"ל בתדב"א אף אם חטא כל ימיו עכ"ז אם עשה תשובה באחרונה מוחלים לו כל עונותיו, כי העבירה

נעשתה בלי דעת ורצון, ולזאת לא יאבה לו ולא ישמע אליו ויחזק בצור מושיעו כי ישמע ויקבל תורתו ועבודתו,

וז"ש התנא אבות הוי זהיר בק"ש ותפלה ואל תהיה רשע בפני עצמך, ר"ל בל תתיאש עצמך מתי"ת מעצת היצה"ר שמראה שפלותו, ועי"ז תמנע ממצות ה', רק הוי זהיר בק"ש ותפלה, ותבטח בד' כי ישמע תפלתך, כי שומע אל אביונים ה', וכמ"ש דוד המלך ע"ה כי לא בזה ולא שקץ ענות עני ולא הסתיר פניו ממנו ובשועו אליו שמע, וזהו הרמז לנפש, כשהיא נוגע לעניני נפ"ד, בעבודת ה', לא יטמא בעמיו, לא ישמע דברי היצה"ר שמראה שפלותו, שאינו נחשב תו"ת שלו כי בהסכם היצה"ר ימנע ח"ו מעבודת ה', וזהו ענוה פסולה,

וכמו"ש הצדיקים הק' כתית למאור ולא כתית למנחות, אמת כי מדת הכנעה ושפלות היא טוב מאוד, אבל כ"ז היא רק למאור, שיעלה עי"ז למדרגות ה', ולא כתית למנחות, שימנע א"ע עי"ז מעבודתו ית"ש, ולזאת חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם, וכרחם אב על בנים כן ירחם ד' עלי ג"כ לקבל עבודתי, כי לא ידח ממנו נדח, כי אם לשארו הקרוב אליו בעניני הגוף כשרצה ח"ו היצה"ר להמית אותו ולהביאו לידי עבירה אזי יזכור ויתבונן מצבו הרע, איך חטא ומרד והמרה נגד יוצרו ובוראו כ"כ, והוא בחינת עפר ואפר וירא ופחד גם והחלק אב ואם שלא יחטא אותם, וכמ"ש כ"ע"מ שא"א חטאנו עם אבותינו ר"ל בהחלק או"א, והעויו הוא פועל יוצא, כמ"ש הרמ"ע מפאנו,

וכמ"ש הרבי ר"ב מפשיסחא שכאו"א צריך להיות לו שתי בחינת אלה, א' אנכי עפר ואפר, והבחינת ב' בשבילי נברא העולם, ובשתי בחינת אלה יעלה במעלות ה':

* * *

וְקִדְשָׁתוּ בִּי אֶת לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מִקְרִיב קִדְשׁ יְהִי לְךָ בִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה
מִקְדָּשְׁכֶם: (שם כא, ח)

רש"י

(ח) וקדשתו - על כרחו שאם לא רצה לגרש הלקהו ויסררהו עד שיגרש (יבמות פח):
קדוש יהיה לך - נהוג בו קדושה לפתוח ראשון בכל דבר ולצרך ראשון
בסעודה (ת"כ):

* * *

ספר החינוך – מצוה רסט מצות קידוש זרע אהרן:

לקדש זרע אהרן, כלומר לקדשם ולהכניסם לקרבן, וזהו עיקר העשה, וכן להקדימם לכל דבר שבקדושה, ואם מיאנו בזה לא נשמע אליהם.

וזה כולו לכבוד השם יתעלה אחר שהוא לקחם ובחרם לעבודתו, שנאמר [ויקרא כ"א, ח'] וקדשתו כי את לחם אלהיך וגו', ובא הפירוש, וקדשתו לכל דבר שבקדושה, לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון:

ולשון ספרא, וקדשתו על כרחו, כלומר שזאת המצוה אנחנו נצטוינו בה, ואין זה בבחירת הכהן. ועוד אמרו [שם, שם ו'] קדושים יהיו לאלהיהם על כרחם, והיו קדש לרבות בעלי מומין, שלא נאמר אחר שזה אינו ראוי להקריב לחם אלהיהם למה זה נקדימהו ונכבדהו, על כן אמרו והיו קדש, כלומר הזרע הוא מיוחס כולו, תמים ובעל מום:

משרשי המצוה, לפי שידוע כי מכבוד האדון לכבד משרתיו, ובכל עת כבדינו הכהנים נזכור ונקבע במחשבתנו כבודו ברוך הוא וגדלו, ובזכות המחשבה הזכה והמעולה והרצון הטוב תחול ברכתו ברוך הוא וטובו הגדול עלינו, והוא חפץ בברכה כאשר הודענו כמה פעמים:

מדיני המצוה, מה שאמרו זכרונם לברכה [גיטין נ"ט ע"א] שסדר קריאת התורה בצבור זהו, שכהן קורא ראשון לעולם, ואחריו לוי, ואחריו ישראל. ואם אין שם כהן נתפרדה חבילה, ואם אין שם לוי כהן קורא שני פעמים. וכהן אחר כהן לא יקרא משום פגמו של ראשון, ולוי אחר לוי לא יקרא משום פגם שניהם:

* * *

וּבֵת אִישׁ כִּהֵן כִּי תַחַל לְזַנּוֹת אֶת אָבִיהָ הִיא מְחַלֶּלֶת בְּאִשׁ תִּשְׁרֹף: (שם כא, ט)

רש"י

(ט) כי תחל לזנות - כשתתחלל על ידי זנות שהיתה צה זיקת בעל וזנתה או מן האירוסין או מן הנשואין (סנהדרין נא) ורבותינו נחלקו בדבר והכל מודים שלא דבר הכ' בפנויה:

את אביה היא מחללת - (סנהדרין נב) חללה ובזתה את כבודו שאומרים עליו ארור שזו ילד ארור שזו גדל:

* * *

קדושת לוי

ובת כהן כי תחל לזנות את אביה היא מחללת באש תשרף. דידוע כשאדם חוטא חס ושלוש עושה פגם למעלה ונותן כח לקליפות. והרפואה לזה לשרוף את החיצונים על ידי שמתלהב להבורא ברוך הוא וברוך שמו וההתלהבות ההוא בא על ידי החטא מחמת שחטא והיה במחשבות חשכות.

וזה פירוש ובת כהן כו', כלומר הנשמה כדאיתא בזוהר. כי תחל לזנות את אביה היא מחללת, שעושה פגם למעלה ונותן כח לחיצונים. הרפואה היא באש תשרף, פירוש על ידי התלהבות שמתלהב אחר כך לעבודת הבורא ברוך הוא בשביל החטא שחטא תשרף כל הקליפות אמן:

* * *

והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו ללבש את הבגדים את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרם: (שם כא, י)

רש"י

(י) לא יפרע - (ת"כ) לא יגדל פרע על אכל ואיזהו גידול פרע יותר משלשים יוס:

* * *

נועם אלימלך

והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה. פירוש שעל ידו הולכים כל השפעות והרחמים שהם נקראים שמן המשחה לשון גדולה * ומלא את ידו ללבוש את הבגדים פירוש שיש כח ביד צדיק כזה להלביש את הבגדים כי בגד הוא מלשון בגידה פירוש היכולת בידו לכפר על עוון הדור עושה מהם לבושי קודשא שדרך הצדיק להוכיח עצמו תמיד בכל עת ואומר בפני בני אדם תמיד שהוא מקולקל במעשיו והוא פורט לפניהם חטאים שעושים אותם שאר בני אדם ותולה הצדיק הזה בעצמו אותם חטאים כאלו עשאו הוא ועל ידי זה הוא מכניס בלבם יראה גדולה והם שבים מעוונותיהם

וגדולה תשובה שזדונות נעשים כזכיות נמצא אותם הבגידות עצמם הצדיק בחכמתו עושה מהם זכיות ולבושי הקודש כמצות עצמם ואמר הכתוב הצדיק כזה את ראשו לא יפרע פירוש לא יגלה החכמות שבראשו רק צריך להסתיר אותם מאד בשעת דיבורו עם בני אדם * ובגדיו לא יפרום רוצה לומר ומדרגה הזאת שמחזיק עצמו תמיד לשפל ונבזה וכבוגד חלילה לא יפרום רק יחזיק במדה זאת לעולם:

* * *

ובת כהן כי תהיה לאיש זר הוא בתרומת הקנשים לא תאכל: (ויקרא כב, יב)

רש"י

(יב) לאיש זר - ללוי ולישראל:

* * *

אור החיים

(יב) ובת כהן וגו' הוא וגו' בתורת כהנים דרשו מיעוט היא לאמה שאמה אוכלת מצדה הגם שהיא אינה אוכלת ואפילו נתאלמנה אמה:

וראתי להעיר לבות בני אדם ברמז גדול אשר רמזה פרשה זו,

דע כי אמרו ז"ל (סנהדרין צג.) שעם בני ישראל הדרגתם למעלה מהדרגת המלאכים, ואמרו עוד כי ה' ברא ד' עולמות זה למעלה מזה, ורשומים המה בפסוק (ישעיה מג ז) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, לכבודי עולם עליון הנקרא אצילות, בראתיו הנקרא עולם הבריאה, יצרתיו יצירה, עשיתיו עשיה:

עוד יש לך לדעת כי כבודו יתברך מלא כל עולם ועולם, ועד מתחת עולם דכתיב (דברים לג כז) ומתחת זרועות עולם, ואורו יתברך מאיר בד' עולמות, הוא בסוד ד' אותיות "שם הוי"ה ברוך הוא",

יו"ד בעולם "האצילות", ה"א ראשונה בעולם "הבריאה" וכו', ואמרו ז"ל (זוה"ק ח"ג ריח:) שחיונית המתנועע בבני אל חי הוא מאורו יתברך דכתיב (דברים לב ט) כי חלק ה' עמו, גם קראם ה' בניו:

עוד אמרו ז"ל כי בחינות החיוני שבאדם יתייחס אליו ד' כינויים, יש שיקרא נפש, ויש שיקרא רוח, ויש שיקרא נשמה, ויש שיקרא חיה, בסוד כי רוח החיה באופנים (יחזקאל א כא) ותקרא נשמה לנשמה (עי' זוה"ק ח"א פ:), ואמרו אנשי אמת כי בחינה הבאה מאור "עולם העשיה" לצד היותו מועט, ואין בו אלא כל שהוא מהחיונית המנוענע, והוא הוא שמרגיש במורגשות עולם הזה, ועשה ה' ככה לסיבת העולם להיותו גס, וזו תקרא "נפש", והבאה מאור "עולם היצירה" לצד היותו עליון מעולם העשיה, הארתה גדולה ותקרא "רוח", והבאה מאור "עולם הבריאה" תקרא "נשמה" לצד הדרגתה, והבאה מאור "עולם האצילות" תקרא "נשמה לנשמה":

והנה האדון ה' צבאות עשה התקשרות כל העולמות רוחני וגשמי באדם ישר קשר כל הגשמיות וכל הרוחניות יחד, הגשמיות בנה ד' יסודות, ושם שם לו חק הרוחניות מכל העולמות:

ויש לך לדעת כי הגשמיות יתנגד לחיבור הרוחני, יותר מהתנגדות אש ומים,

ולזה נתחכם ה' ברוך הוא וברא באדם מכון הראשון שהוא הנפש שאין בה אלא חלק מועט מהרוחניות, והשרה בתוכה בחינה עליונה ממנה שהיא בחינת הרוח, ונמצאת הנפש ממצעת בין הגוף ובין הרוח, כי אין הרוח עומד בגשם בלא אמצעיות הנפש, וכמו כן הרוח ממצעת בין הנפש והנשמה, כי הנפש בערך הנשמה שאורה רב כגוף לערך הרוח, וכן נשמה ממצעת בין הרוח ובין נשמה לנשמה, נמצאת אומר כי הנפש יכולה עמוד לבדה, והרוח בב', והנשמה בג', ונשמה לנשמה בד':

עוד אמרו יודעי דעת קדוש (עיין זוה"ק ח"ב צד:): כי התעצמות השלמים באמצעות לקח טוב אשר נתן לנו הבורא, הוא לעלות ממדרגה התחתונה למדרגה שלמעלה ממנה, על זה הדרך נפש יעלה למדרגת רוח, ורוח למדרגת נשמה, ונשמה למדרגת נשמה לנשמה, וזו היא תכלית סיבת בריאת האדם, תן לחכם ויחכם (משלי ט ט):

עוד אמרו ז"ל כי ההשגה בהעלאה זו תסובב שישלח אדם ידו ויהנה, כאדם העושה בשלו, והוא סוד (תהלים קכח ב) יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך, פירוש האושר שלך והטוב שלך, והוא מאמר חז"ל שהנפש קודם ביאתה לעולם הזה אוכלת כבת בוגרת, ובחזרתה כבת נשואה:

עוד יש לך לדעת כי כל אשר יצר וברא ועשה ה' הכל עומד למזון ולמחיה מעולם העליון, שאליו יקרא "עולם האצילות" והוא אור היו"ד שבשמו יתברך, והמזון ההוא יקרא קודש, והוא מקור החיות והאושר והטוב, והגם כי כל הנבראים יורד להם החיות, כי זולת החיות אין נברא, והוא סוד אומרו (נחמיה ט ו) ואתה מחיה את כולם, עם כל זה ישתנה השפע בהתרחקותו, כאשר ישתנה הצומח מן הארץ כשמתרחק מהיניקה, ועשה ה' ככה לתת לכל אחד כפי בחינתו, וכפי אשר ישיג בטהרתו:

גם לארץ הגשמית יתן לה ה' מים, וזהו שפעה וחיותה והולידה והצמיחה, ועל דרך זה גם כן הוא שפע החיונית של הנפשות, והרוחות, והנשמות, ונשמות לנשמות, כפי בחינתה, כי לא כל הנפשות בהדרגה אחד, ולא כל זכו' שוות וכו', ואין לך נברא בין בגשמיים ובין ברוחניים, בין במלאכים העליונים, בין בנפשות, רוחות, נשמות, נשמות לנשמות, שאינם צריכין לשפע הקדוש אלא כל אחד כפי שורשו הקדוש:

עוד יש לך לדעת כי להיות שיש אדם שזוכה לכל המדרגות הקדושות, ויש שזוכה לג', ויש לב', ויש לאחד, ומי שלא זכה אלא בנפש בעולם הזה, ולא לרוח, אין מעשיו מועילים כלום, כי

אין כח בידו להשיבה למעלה, כי אין מחזיק בידה להטותה, אלא באמצעות הרוח, אם יזכה לרוח "באמצעות מעשיו הטובים" יעלה הנפש למדרגת הרוח:

ודע כי כאשר יעלנה למדרגת הרוח, הנה הוא קנאה במעשיו, ונקרא הוא בעלה, והוא סוד אומרו (משלי כג ב) אם בעל נפש אתה, פירוש קנאה והיא שלו, באמצעות היגיעה והמושג מהיגיעה נעשה הרוח בעל נפש, כי עולה היא עמו, ושויים הם בהדרגה ומקום תחנותו תחנותה מפתו תאכל ומכוסו תשתה ובחיקו תשכב:

וכן הרוח בערך הנשמה, והנשמה בערך נשמתה, וקניית מדריגות בחינות הקדושות הלא היא באחת משתי סיבות, או מצד המזריע, כי האב יפעיל כח עליון בבן, כמו שפירשתי בפרשת ויחי (בראשית מט ג) בפסוק ראובן בכורי, או לצד התעצמות באמצעות עסק התורה, וכמו שכתב בזוהר הקדוש (ח"ג צא): בפסוק שור או כשב או עז כי יולד, כי האדם יכול להשיג מה, כפי התעצמותו בתורה וכו', אפילו יהיה במדריגה שאין למטה ממנה אם יטריח ישיג הדרגות עליונות כפי שיעור היגיעה יעוין שם דבריהם:

עוד יש לך לדעת, כי המסובב מחטא האדם גם כן ישתנה, כפי מה שהיא בחינת האדם, כי אינו דומה פגם אשר יסובב לנפש כפגם הרוח ושאר הדרגות, כי פגם הנפש יסובב כליונו בסוד (יחזקאל יח ד) הנפש החוטאת היא תמות, ופגם הרוח אפילו לא יסובב אלא כתמים ונגעים, יחשב פגם גדול:

ולזה יצוה ה' עליו והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה (קהלת יב ז), ודרשו רבותינו ז"ל (שבת קנב): תנה לו כמו שנתנה לך, שזולת זה נדבקים בה סרכי הטומאה, ויסבוה לגיוני הסטרא אחרא וימנעוה משוב אל מקומה הראשון:

ופגם הנשמה הגם שלא יגיעה כשיעור הנזכר, אלא יפחת אורה ממה שהיה תכסהו כלימה, כי הכל כפי המבייש והמתבייש (ב"ק פג:):

ופגם נשמה לנשמה, הגם שלא יגיע (עליה) [עדה] מהפגם ולא הפחתת אורה, אלא שיסובב שתצא ממנו שלא כרצונה, כמו שאמרו בתיקונים (תיקון ע) בסוד פסוק (משלי יב כא) לא יאונה לצדיק כל און, שמדבר הכתוב במי שיש לו נשמה לנשמה, וכשבא אדם לידי חטא מסתלקת הנשמה הקדושה, שלא יאונה לה און, וסילוקה זה תקפיד עליו, כפי ערך מעלתה, הא למה הדבר דומה למאכסן מלך בביתו, וחוזר בו ומגרשו:

ואחרי הודיע ה' אותנו כל האמור, נוכל לומר כי הן הנה הדברים האמורים בכתובים, והתחיל לומר וכל זר לא יאכל קודש מדבר בשני עניני קודש, בקודש הקרבנות, ובקודש הנעלם, שהוא שפע הרוחני מזון לבני אלהים, ואמר תושב כהן ושכיר לרמוז אל הרוח ואל הנפש, כי הרוח הוא תושב כהן, פירוש כי בו מושב הנשמה הנקראת כהן שהיא מדרגה העליונה, ושכיר גם כן הוא הנפש, כי הוא הפועל כל מלאכות האדם, שני בחינות אלו הודיע הכתוב שאינם ראויים לאכול מהמזון הנקרא קודש, לצד היותו מדרגה גדולה:

וצא ולמד מה שאמר הרבי שמעון בר יוחאי בהפרש שבין קדוש לקודש ואמר וכהן כי יקנה נפש וגו', פירוש כהן היא נשמה העליונה תקרא כהן, והזכירה בלשון זכר, לומר כי כיון שהגיעה לגדר זה תקרא במדרגת זכר, כי יקנה נפש, כי באמצעות כשרון מעשיה קנתה גם הנפש, והעלתה אותה למדרגתה ותקרא בעל נפש, הוא יאכל בו, פירוש כי יזכה ליהנות גם הנפש מקודש, מה שלא היה זה קודם עלייתה, ואמר הנפש, ומכל שכן הרוח, שהוא עליון מנפש:

ואומרו ויליד ביתו - יכוין אל נפשות הקדושה אשר נפלו מזמן קדמון, והם מתבררים באמצעות כשרון מעשה הצדיקים, שהמעשה הטוב הוא כאבן השואבת להוציא ניצוץ הטוב, ויתייחסו בשם ילידי הנשמה המבררתם, ואמר הכתוב שגם הם יעלו עמה ליהנות מקודש:

ואומרו ובת כהן - מדבר הכתוב בנשמה שנפגמה ונטמאה במעשיה, שתפסיד הנאת הקודש, והוא אומרו ובת כהן שהיא הנשמה, כי תהיה לאיש זר שהוא ס"מ שחמדה מטעמותיו ותזנה אחריו, היא בתרומת הקדשים לא תאכל, דקדק לומר בתרומת, לומר, שאפילו תרומת הקדשים לא תאכל, תרי ממאה, ואין צריך לומר הקודש עצמו, ודקדק לומר היא, לשלול אחרת הבאה משפטה בסמוך דכתיב ובת, וזה הוא עינוי הנפש כשיחסר מזונה היא נשפלת ונחשך אורה וירד הדרה רחמנא ליצלן:

* * *

שׁוֹר אֹו כֶּשֶׁב אֹו עֵז כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי
וְהִלָּאָה יִרְצָה לְקָרְבַּן אִשָּׁה לַיהוָה: (שם כב, כז)

רש"י

(כז) כי יולד - פרט ליוולא דופן:

* * *

כלי יקר

שור או כשב או עז כי יולד. אמרו המפרשים שביום הולדו יש לו עליו שם שור או כשב כי אינו מוסיף על שלימתו ועל עצמותו כלום כי הוא נולד עם כל שלימתו, לאפוקי האדם עיר פרא יולד (איוב יא יב) וקניית שלימתו תלוי במעשיו:

ונראה שלכך הודיע לנו הכתוב כדי שלא תאמר מאחר שביום הולדה יש להם כל השלימות הראוי להם א"כ יהיו כשר להקרבה מיד, ת"ל יהיה ז' ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה. כי כל מספר שמיני קודש כמבואר למעלה פרשת שמיני (ט א) על כן אינו ראוי להיות קודש עד אשר יעבור עליו מספר זה:

* * *

עבודת ישראל

שור או כשב או עז וגו'. במדרש (ויק"ר כו) הדא הוא דכתיב (תהלים לו, ז) צדקתך כהררי אל, מה ההרים ראויים להזרע ועושים פירות, כך הצדיקים עושין פירות ומטיבין לעצמם ולאחרים, למה הדבר דומה, לפעמון זהב והגיל שלו מן מרגליות, כך הצדיקים מטיבין לעצמן ולאחרים שנאמר (ישעיה ג, י) אמרו צדיק כי טוב כו'. מה ההרים הללו כובשין על התהום כו', כך הצדקה כובשת את הפורענות שלא תבא לעולם, מה ההרים הללו אין להם סוף, כך אין סוף למתן שכרן של צדיקים כו',

ר' ישמעאל אומר הצדיקים שעושין התורה שניתנה מהררי אל הקב"ה עושה עמהן צדקה כהררי אל,

עוד שם פרשה ל"א צו את בני ישראל. הדא הוא דכתיב (איוב יד, טו) תקרא ואנכי אענך, כמה דאת אמרת (ישעיה נח, ט) אז תקרא וה' יענה למען תכסוף למעשה ידיך כו', אמר איוב לפני הקב"ה רבש"ע העליונים ותתנונים ברשותך ואתה למעשה ידיך תכסוף אלא תשגיח על מעשה ידיך כו' עי"ש :

הנה ידוע שכל העובדות ומעשים טובים שאנתנו עושים הכל הוא בעזר הבורא יתברך כמ"ש (דברים ח, יח) כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, אפס שקצת בחירה מסר השי"ת ביד בני אדם להטיב מעשיהם, וזהו פירוש הכל ברשותך אלא תשגיח במעשה ידיך, היינו לקצת הבחירה שבידם,

ולכך כשזוכים להכריח ולהטות בחירתם למעשה הטוב כמ"ש (תהלים קג, כ) גבורי כח כו', כן מכריתים וממתיקים הדינים, כמ"ש הרב הק' המנו"ח מוריננו אלימלך זצ"ל מנו"כ שור או כשב או עז וגו' רומז למדרגת הצדיקים.

והיה שבעת ימים תחת אמו כו', כמ"ש בזה"ק דאמא קדישא אחידא ברצועה וממתקת הדינים, כן צריכים ישראל הצדיקים להיות במקום האם, ופירש אחידא ברצועה הוא, על דרך זה שעולה ומתקשטת במעשים של בני עולם וביופי מדתם עוברים פנים של זעם ונתמלא רצון ברכה ונדבה להשפיע להעולמות כל מיני טובות. והנה הצדיקים הם נעדרים מכל, וכל עיקרי מעשיהם אינם כי אם שהוא יתברך ישפיע על ידם כל מיני טובות לעולם הזה ולכל העולמות, והם אינם כי אם מעבר להשפעתו הקדושה.

וזהו פירוש צדיקים עושין פירות ומטיבין לעצמן ולאחרים, ומתקנים דיוקן האד"ם. וזהו למה הדבר דומה לפעמון זהב, רצ"ל שהם בבחינת זהב טהור ביראתם לפניו יתברך ונעשים כלי ומעבר להשפעתו יתברך. וזהו גי"ל של מרגליות, גי"ל הם אותיות יג"ל, והוא שם השפעה משם מ"ב. ור"ת יג"ל פ'דיון ז'רע ק'דושו, ולפעמים הפ"א נתחלפת בבי"ת בצירוף בז"ק כמראה הבזק, רומז על השפע שתפזר על שארית נחלתו ועל כל העולמות :

ויש מפזר ונוסף עוד בגודל תענוג ושעשוע, ואלו הצדיקים העובדים כן עבודת מתנה ממש בלי שום גבול כי אם בדרך צדקה, הצדקה כובשת על הפורעניות. וזהו צדקתך כהררי אל, רצ"ל שעובדים ועושים מעשה האבות הקדושים הנקראים הרים. ולהרים אלו כיון המדרש באמרו מה ההרים הללו אין להם סוף, רצ"ל שעולים ומתעלים במעשיהם הטובים עד אין סוף ב"ה ממש כך אין סוף למתן שכרן, כי הוא גם כן על דרך צדקה וחנינה בלי שום גבול. וזהו פירוש עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא (משלי טו, לא), היינו עולמות עליונים הנקראים שיבה, על ידי דרך הצדקה הנ"ל נמצאים ומשפיעים חסדים גדולים ורחמים פשוטים בכל העולמות.

ועל ידי התורה שניתנה מהררי אל, היינו תורה הקדומה וחכמה של מעלה הקב"ה עושה עמהם צדקה כהררי אל ומשפיע על ידם כל מיני טובות וברכות לכל העולמות אמן סלה:

והיה שבעת ימים תחת אמו. במד"ר (ויק"ר כז) ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר משל למלך שנכנס למדינה וגזר ואמר כל אכסניא שיש כאן לא יראו פני עד שיראו פני המטרונה תחלה, כך אמר הקב"ה לא תביאו לפני קרבן עד שתעבור עליו שבת, שאין שבעה ימים בלא שבת, ואין מילה בלא שבת, הדא הוא דכתיב ומיום השמיני והלאה ירצה עכ"ל.

לפי דברי המד"ר מוכרח כדעת המקובלים שבליל שבת הוא סעודתא דחקל תפוחין קדישין והעליה למלכות והיא הנקראת המטרונה. שאם תמצא לומר שכוונתו במלת מטרונה סתם על קדושת שבת, קשה מה מועיל הטעם שאמר על הציווי שציונו ומיום השמיני וגו' ודי היה בשבעת ימים ומיום השביעי ירצה כי אין לך שבעה ימים בלא שבת. אלא על כרחך כדברי המקובלים, ומשום הכי צריך להיות שמונה ימים שאם יהיו רק שבעה ימים למשל כשנולד האדם או הבהמה ביום שבת בבוקר אז ירצה דמם ביום הששי שהוא יום שביעי ללידה ולא יראה פני המטרונה היא המלכות בליל שבת ולכן צריך שמונה ימים. וביאור הענין על פי מה שאמרו (ברכות י"ב). אשה מכרת באורחין יותר מהאיש, ודרכה לבדוק ולעיין היטב אם הגון אם לא, וכן המלכות שמים והבן.

וכן כל אדם יוכל להבין ולדעת במחשבותיו בליל שבת אם תיקן ימי החול כראוי.

ולפי זה ניחא ונוכל למצא טעם למנהג העולם שעושין סעודתא זכר בליל שבת קודם המילה לילד היולד. לפי הנ"ל שעיקר הכנה למילה לזכר הוא על פי סעודתא דחקל תפוחין קדישין.

ולכן עושין סעודתא זכר ולרמז על זה כי על פי אותה סעודה בא שפע קודש על הזכר להכנס לבריתו של אברהם אבינו ע"ה:

* * *

בת עין

וידבר ה' אל משה לאמר שור או כשב או עז כי יולד וגו' (כב כז). הנה בספר תולדות יעקב יוסף (דף קב. דפוס קאריץ) כתב ענין ספירת העומר עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום (ויקרא כג טז), כי כשהיו ישראל בגלות מצרים היו בבחינת גלות הדעת, ולא היו יכולים לתקן בחינת חמשים שנה,

כי כל אדם צריך לתקן בחינת חמשים שנה שמבן עשרים שנה ואילך, לראות שיעבוד את ה' בכל החמשים שנה שלא יחסר יום אחד, לכך נתעכבו ישראל אחר יציאת מצרים חמשים יום קודם קבלת התורה, עד כאן תוכן דבריו :

והנה בחמשים שנה הללו צריכים לתקן שני בחינות קטנות, היינו עד י"ג שנה קטנות ראשון, ועד בן עשרים הוא קטנות שני, ומה שפגם איש בשנים שבשני בחינות קטנות הנ"ל צריך לתקן בחמשים שנה הללו, ואף שאין עונשין בפחות מבן עשרים (שבת פט ע"ב), מ"מ אין בהירות לנפש להיות זך בלי תקון מה שפגם בשנים הללו בשני קטנות הנ"ל, וצריך לראות בנ' שנים אלו להעלות בחינת קטנות הנ"ל לבחינת גדלות שהם חמשים שנה, כמו שכתב המגיד זללה"ה טף למה באים כדי ליתן שכר למביאייהם (חגיגה ג.), פירוש כי לפעמים בא לאדם בחינת קטנות, והוא לכוונה כדי שיקבל שכר אח"כ על אותן שיביאם לבחינת גדלות, וזהו טף הוא בחינת קטנות ע"כ :

ובחינה זו נקראה כה"ן שהוא כ"ה נ', היינו שבתחלת כ"ה שנה מהחמשים היא גדלות ראשון לתקן קטנות ראשון, וכ"ה שנה השניים היינו עד תשלום החמשים שנה נקרא גדלות שני לתקן קטנות שני:

וזהו פירוש הכתוב אמור על הכהנים בני אהרן לנפש לא יטמא בעמיו, ופירש רש"י אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים. וזהו ענין שאמרנו, להזהיר גדולים היינו בשני גדלות, על הקטנים לתקן השני בחינות קטנות :

וזהו שאמר הכתוב אמור אל הכהנים, היינו שתאמר אל בחינת כה"ן, היינו שני הגדלות שנקרא כהן. ב"ני אה"רן גימטריא ב' פעמים קט"ן, היינו לתקן השני בחינות קטנות. וגמר אומר אף על פי שאין עונשין על שני הקטנות מכל מקום אין הזדככות ובהירות לנפש כשלא יתקן את שני הקטנות, וזהו לנפש, אפילו כשהיה בבחינת נפש היינו עד י"ג שנה שלא היה רק בבחינת נפש בלבד (ע"ח שמ"א פ"ב), לא יטמא בעמיו, לא ישרה רוח טומאת החומריות הנעשה על ידי מה שפגם בשני הקטנות, וצריך לתקנם כדי שיהיה הזדככות ובהירות אפילו כשהיה בבחינת נפש בלבד :

וזהו שור או כשב או עז כי יולד, כי מוחין דאבות נקראים בבחינות אלו (ע' רש"י במדבר כט ט), כי אברהם נקרא שור כמ"ש (בראשית יח ז) ואל הבקר רץ אברהם, יעקב נקרא כשב על שם והכשבים הפריד יעקב (בראשית ל מ), יצחק נקרא עז על שם והנה איל אחר נאחז (בראשית כב יג).

וזהו שור או כשב או עז כי יולד, היינו כשתבא לבחי' אבות היינו מוחין דאבות, בחינת
חמשים שנה וזהו כי יול"ד גימטריא חמשים:

והיה שבעת ימים תחת אמו, היינו שצריך לתקן בחינת קטנות, ואז ירצה לקרבן אשה, כי
כמו שיש באילן בחינת ערלה כך יש באדם בחינת ערלה היינו עד י"ג שנה, אף על פי דלא
מיענש עלייהו אף על פי כן הבהירות אינו כל כך כשאינו מתקן הבחינת קטנות, וכשמתקן
הבחינת קטנות נעשה מבחינת ער"לה בחינת יר"צה,

כי ער"לה גימטריא ירצ"ה, השי"ת יזכינו לבא לבחינה זו אמון כן יהי רצון:

* * *

וְשׁוֹר אֹו עֶשֶׂה אֶתּוֹ וְאֶת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחַטּוּ בַיּוֹם אֶחָד: (שם כב, כח)

תרגום יונתן

(כח) עמי בני ישראל היכמא דאבונין רחמן בשמיא בן תהון רחמנין בארעא תורתא
או רחילא יתה וית ברה לא תיכסון ביומא חד:

* * *

ריש"י

(כח) אתו ואת בנו - (ת"כ חולין עח) נוהג בנקבה שאסור לשחוט האם והבן או הבת ואינו
נוהג בזכרים ומותר לשחוט האב והבן:

אתו ואת בנו - (חולין פב) אף בנו ואותו במשמע:

* * *

(כט) וכי תזבחו זבח תודה ליהוה לרצונכם תזבחו: (שם כב, כט)

ריש"י

(כט) לרצונכם תזבחו - תחלת זבחתכם הזהרו שיהא לראון לכם. ומהו הראון:
ביום שהוא יאכל - לא בא להזהיר אלא שיהא שחיטה על מנת כן אל תשחטוהו על
מנת לאכלו למחר שאם תחשבו בו מחשבת פסול לא יהא לכם לראון.

דבר אחר לראונכס לדעתכס מכאן למתעסק שפסול נשחיתת קדשים ואף ע"פ שפרט ננאכלים לשני ימים חזר ופרט ננאכלין ליום אחד שמהא זביחתן על מנת לאכלן בזמן:

* * *

מאור עינים – ליקוטים

וכי תזבחו זבח תודה וגו' (ויקרא כ"ב, כ"ט) כלל על הדבר שהתפלה יותר מעולה מכל העבודות ובתפלה צריך להתחזק לערוך מלחמה כמבואר בזוהר בגירא בקשתא ברומאה בסיפא דהיינו כי האדם כולו מראשו ועד רגלו מלא אותיות וצריך להעלות האותיות אל תחלת הרצון שמקורם ממנו והוא כשהאדם ממשיך בכל כחותיו מחשבתו למעלה וזורק כמשל דורך בקשת וזורק חיצו למעלה וזה נרמז בגירא בקשתא ובתנאי שלא יתערב מחשבת פסול ח"ו כי אם מפסיק ח"ו תפלתו במחשבה זרה ואינו יכול להעלותם אז במחשבה זרה ההיא נותן כח לס"ס ח"ו ולנוקביה ואין לו תיקון רק שיכוין ברמ"ח תיבין דקריאת שמע אז הורג אותן הקליפות שנתהוה על ידי המחשבה זרה בתפלה וזהו (במדבר כ"ה, ז) ויקח רמ"ח בידו שמרמז בזה"ק על רמ"ח תיבין דקריאת שמע והדקיר אותם אל הקובה ולזה כיון ברומח והעיקר שידע שהדבור שלו נאצל מדבור הראשון שנבראו בו העולמות ובדבורו נתלבש הדבור הראשון ואז ירא ויתבהל מדבורו כי הוא ברוח פיו של הקודשא בריך הוא ובזה יוכל לעשות נקמה וזהו (תהלים קמ"ט, ו) רוממות אל בגרונם כשחרב פיפיות בידם שני פיות אז לעשות נקמה גו' ולזה היה רצון הבורא ברוך הוא בבריאה להעלות כל הנבראים לדבור הראשון שהוא תחלת הרצון וזהו וכי תזבחו זבח תודה כמבואר בזוהר אז תראו שיהא לרצונכם לכוונת תחלת הרצון:

* * *

בית אהרן (קרליו)

פעם אחת ביקש בעה"ב אחד את הרב הצדיק הקדוש רש"ק זצוק"ל שילך למחר לביתו. והשיב לו שוטה הלא צריך היום להתפלל ערבית ולקרות ק"ש שהיא מס"נ. ואח"כ השינה ולמחר צריך להתפלל. ויש בהתפלה כמה עולמות עד שבאים לק"ש ואח"כ נפילת אפים שהיא ג"כ מס"נ. ושמה יתן הקב"ה שימולא לי רצוני. ואתה רוצה שאבטיח לך לילך לביתך מחר.

כללו של דבר שצריך האדם לבטל ממנו כל התאוות רעות והמדות רעות רח"ל רק לראות שיקודש על ידו שם שמים. וזהו ונקדשתי בתוך ב"י. ומפורש בסידור של האריז"ל. הכוונות על פסוק דעו כי י"י הוא אלקים הוא עשנו ולא אנחנו. ויש בזה התיבה קרי וכתוב. כי הכתיב

לא באל"ף, והקרי לו בוא"ו. כי צריך לבטל כל כחות הגוף להשי"ת וזהו לא בא'. לו בוא"ו שצריך לעשות אי"ן מי"ש ולהדבק בו יתברך. וכתוב בכוונות לו אנחנו משלימים את הנפש. היינו ראשית צריך להשלים הנפש במצות ומעשים טובים בכדי לחזור לעתיד למקורו בנפש שלם. זהו ראשית שלימות הנפש על פי פשוט.

רק עיקר הפי' הוא ולו אנחנו משלימים את הנפש, שאנחנו משלימים ומוסרים את נפשנו במס"נ על קדושת שמו יתברך. זהו עיקר השלמת הנפש. וזהו בכוונת מזמור לתודה:

* * *

דברי חיים

בפסוק וכי תזבחו זבח תודה וגו' לרצונכם תזבחו (כב, כט). ונראה לענ"ד לפרש על דרך שאמרו בש"ס (סנהדרין מג ע"ב) כל הזובח יצרו כאלו כבדהו להקב"ה בשני עולמות. והנה מבואר שבמצות אשר היצר כרוך אחריו בתאוות, צריך האדם לבטל כח התאוה עד שלא יהיה לו רצון לזה,

וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל (בשמונה פרקים פ"ו) דמצות שמעיות שאינם על פי השכל צריך האדם לומר אפשי בבשר חזיר ומה אעשה אבי שבשמים גזר עלי (תו"כ קדושים כ, כו) אבל במצות שכליות כמו להזהר מגזילה וניאוף, צריך האדם לשבור תאוותיו שלא יהיה לו רצון כלל לדבר תאוה,

כי באמת השכל מחייב מצוה זו להרחיק מגזל וניאוף, רק היצר בתאוותיו מכניס בו רוח שטות, כמאמר חז"ל (סוטה ג.) אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות, וצריך לשבור התאוות עד כדי שיהא בשכלו מואס בהתאוות:

ולכן אמר הכתוב וכי תזבחו זבח תודה, היינו שתמנעו מעבירות ותזבחו היצר בשביל ד', וזה לד'. לרצונכם תזבחוהו, היינו שלא יהיה הדבר מצד מצות ד' לבד, רק שימאס אצלו העבירה, וכי מרצונו מלבד המצוה, רק מרצונו ימאס בהתאוה:

*

קבלתי מרבתי

לכאורה איך שייך להביא קרבן תודה לרצונכם, והלא זה קרבן של ארבעה חייבים להודות- אומר הדברי חיים גם יש לפרש וכי תזבחו וגו', דהנה תודה בא בנעשה לאדם נס כמו שכתבו חז"ל (ברכות נד ע"ב) ארבעה צריכים להודות, אך זה יותר טוב אם הקב"ה מציל לאדם לבא לידי המלטה על ידי נס, ורק הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו משמחו בביתו בכל טוב, וקרבן התודה הוא ברצון, הגם

שאינו מקריב בפועל, רק להודות והלל לד' על כל נשימה ונשימה (ב"ר יד, ט). וזה פירוש הפסוק, וכי תזבחו זבח תודה, יהיה על דרך לרצונכם, שלא תבואו כלל בפועל לידי המלטה והצלה מרע, ורק שיהיה כל טוב תמיד, והתודה יזבח ברצון בהודות לד' כנ"ל. ע"כ

וזה על דרך שאומר דוד המלך ע"ה בתהילים ק"ז אחרי הארבעה שצריכים להודות (מג) מי חכם וישמר אלה ויתבוננו חסדי יהוה: חכם הוא זה שמתבונן בחסדי ה' כשהכל הולך כשורה ויש לו את השכל ובינה להודות להשם.

וכסיפור המפורסם על אותו אברך שזכה כבר בשנה ראשונה לנשואיו לבת, והלך לרב שך זצ"ל לקבל את ברכתו, ואמר שעושה א קליינע קידוש'ל באיזה מנין צדדי, ואמר הרב שך זצ"ל וכי מפני שהשי"ת בטובו הגדול וברוב חסדיו נתן לך בת והכל כשורה ולא היית צריך לחכות תשע שנים אז זה רק קידוש'ל....

* * *

וְלֹא תַחֲלָלוּ אֶת שֵׁם קְדוֹשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:
(שם כב, לב)

ריש"י

(לב) ולא תחללו - לעבור על דברי מזידין ממשמע שנאמר ולא תחללו מה ת"ל ונקדשתי מסור עלמך וקדש שמי יכול ביחיד ת"ל בתוך בני ישראל וכשהוא מוסר עלמו ימסור עלמו ע"מ למות שכל המוסר עלמו ע"מ הנס אין עושין לו נס שכן מצינו בחנניה מיסאל ועזריה שלא מסרו עלמן על מנת הנס שנא' (דניאל ג) והן לא ידיע להוא לך מלכא וגו' מצייל ולא מצייל ידיע להוא לך וגו':

* * *

צעטיל קטן מרבינו מרבי אלימלך מליזענסק:

אלה הדברים אשר יעשה אותם האדם וחי בהם:

[א] בכל עת ורגע שהוא פנוי מן התורה, ובפרט שהוא יושב בטל לבדו בחדר או שוכב על מטתו ואינו יכול לישן, יהיה מהרהר במצות עשה זו של ונקדשתי בתוך בני ישראל, וידמה בנפשו ויצויר במחשבתו כאילו אש גדול ונורא בוער לפניו עד לב השמים, והוא בשביל קדושת השם יתברך שובר את טבעו ומפיל את עצמו להאש על קידוש השם יתברך, ומחשבה טובה הקדוש ברוך מצרפה למעשה, ונמצא שאינו שוכב ויושב בטל, רק מקיים מצות עשה דאורייתא:

* * *

שפת אמת – פרישת אמור – שנת [תרנ"ד]

ונקדשתי בתוך בני"י. כי בני"י הם כלים לקבל הקדושה. והנה מי שמוסר נפשו בפועל ממש נעשה גופו קדוש. וכמו כן יש בבחי' דיבור ומחשבה. כדאיתא בספרים מי שחושב תמיד למסור נפשו לה' מתקדשין מחשבותיו. וכמו כן בדיבור כשאומרין ה' אחד ואהבת כו' בכל נפשך זוכין לקדושת הדיבור. וג' בחי' הנ"ל הם כהן לוי ישראל. והכהן נתקדש גם בעובדא ולוים בשיר וישראל במחשבה:

* * *

הרה"ק מקלויזענבורג כמה וכמה פעמים ששמעתי מפיו הקדוש בהשתפכות הנפש לפני בוראו בשעת התפילה, טאטע איך שעכט מעך פאר דיר, ועוד ועוד לשונות של מסירות נפשו לה', וכמובן שלא השגתי אז, אבל אחר ארבעים שנה אני רק מביין בקוצר השגתי את עבודת הצדיקים בסעיף א שבצעטיל קטן, אשרי עין ראתה כל אלה.

* * *

דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָכֶם וְקִצְרֹתֶם אֶת קִצְרֵיהָ וְהִבֵּאתֶם אֶת עֹמֶר רֵאשִׁית קִצְרֵיכֶם אֶל הַכֹּהֵן: (ויקרא כג, י)

ריש"י

(י) ראשית קצירכם - שתהא ראשונה לקציר:

עומר – עשירית האיפה כך היתה שמה כמו (שמות טז) וימודו בעומר:

* * *

וְהִגִּיף אֶת הָעֹמֶר לְפָנַי יְהוָה לְרִצְוֹנְכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת יִנִּיפְנּוּ הַכֹּהֵן: (שם כג, יא)

ריש"י

(יא) והגיף - (מנחות סא) כל תנופה מוליד ומביא מעלה ומוריד מוליד ומביא לעאור רוחות רעות מעלה ומוריד לעאור טללים רעים:

לרלנכס – אם תקריבו כמשפט זה יהיה לרלון לכס:

ממחרת השבת - (שם ס) ממחרת יום טוב הראשון של פסח שאם אתה אומר שבת בראשית אי אתה יודע איזהו:

* * *

נועם אלימלך

וזהו כי תבואו אל הארץ דמחשבות טהורות באים מצד הנשמה, ומחשבות אחרות הם מהגוף, ואמר הכתוב כאשר תזכו להמשיך הנשמה כל כך בקדושה גדולה שעל ידו יתקדש גם כן הגוף במחשבות קדושות ותבוא אל הארץ פירוש שתבואו לזה שתעינו ותשגחו אל הארציות גם כן להכניסו בקדושה * אז וקצרתם את קצירה פירוש שמדרגה הזאת תשכיל אתכם להבין המיעוט והקיצור בעבודתו יתברך * ועד היכן צריך לתקן מעשיו והבאתם את עומר הוא כמו אומ"ר באלף כי מתחלף זה בזה באותיות אחה"ע פירוש שצריכים אתם לתקן את הדברים בטלים שדברתם ותראו להעלות אותם בקדושה שיעלו לרצון לפניו יתברך הנקרא כהן וזהו אל הכהן * וזהו ראשית קצירכם כי הדברים בטלים הם המביאים את האדם לכל הקיצורים והם התחלה לכולם * והניף את העומר לפני ד' רוצה לומר שתעלה ותניף את האומר לפני ה' לרצונכם * רוצה לומר למחשבותיכם * דהיינו שיהא האמירה והמחשבה יחד בקדושה ממחרת השבת ינפנו הכהן רוצה לומר והקדוש ברוך הוא ברחמינו יניף את האמירה זאת למעלה לעולם העליון * ועשיתם ביום הניפכם את העומר כבש תמים בן שנתו לעולה פירוש כשיהיה מחשבה והדיבור יחד בקדושה טובים אז יעשה כבש ודרגא להעלות אותו הדיבור לעולה לד' * וזהו והעומר עשירית האיפה היא דאיתא גבי איוב שאמר לו הקדוש ברוך הוא איפה הית ביסדי ארץ ופירוש בספרים ששאל אותו השם יתברך מאיזה איפה אתה מאדם הראשון כי כל הנשמות הם היו תלויים באדם הראשון ואמר לו אמור לי השורש שלך היכן הוא * וזהו והעומר עשירית האיפה דעשר רמז לקדושה והיינו על ידי אמירות קדושות וטהורות מקדש את האיפה היינו השורש שהוא בא משם:

* * *

אוהב ישראל

דבר אל בני ישראל וגו' וקצרתם וגו' את עמר וגו'. בהעיר לב י"ל. אחרי אשר חנן ה' בדיעה והשכל. כי הנה ידוע כי ראשית המחשבה שעלה ברצונו הפשוט האחדות האמיתית ית' וית'. להאציל ולברוא את העולמות. היה מחמת שהיה ברצונו כביכול להיות לו תואר מלכות. ואין מלך בלא עם. והיינו ה' מלך כדי להתאר בשם מלך. לזה לבש גאו"ת. גימטריא ת"י נימין קדישין. להאציל ולברוא את העולמות, וכבר מבואר זה אצלינו כמה פעמים ביותר ביאור. ולהיות כי הבורא ב"ה וב"ש הוא מושלל מהשגה ולא ישיגוהו שום נאצל ונברא כו'. וגם כי אין יוכלו העולמות ליהנות מאור בהיר צח ומצוחצח אור א"ס וא"ת ב"ה וב"ש. ולזאת כביכול. האציל מהוד מעטה לבושו עלמין עילאין קדישין בצמצומים רבים, צמצום אחר

צמצום, ושקל בפלס הרים לכל עולם ועולם כפי בחינתו, וכפי אשר יוכל לקבל אורו וטובו וחסדו הגדול.

ובכל צמצום וצמיצום כביכול ובכל עולם ועולם ברא ויצר ועשה בסוד עשר קדושות. ובחי' עשירית מכל עולם ועולם הוא בחי' המלוכה הקדושה.

وهוא כביכול כלי לקבלה לקבל כל האורות. והכוחות העליונות הקדושות וההשפעות הקדושות וכל טיבו וכל ברכאן. ובחי' המלכות הקדוש נקרא בסוד עמ"ר.

וזהו סוד (שמות טז, לו) והעמ"ר עשירית האיפה הוא, כי אפ"ה הוא מספר פ"ו. סוד שם אלהים הק' שהוא בסוד הצמיצום כביכול ולכן דינין מתערין מינה.

ובחי' עמ"ר הוא מדה עשירית לכל העולמות ולכל צימצום וצמיצום כביכול:

ולהבין ולדעת למה נקרא מדה זו בשם עמ"ר. הנה ידוע מאחז"ל (ברכות לג:) הכל בידי שמים חוץ מיר"ש, ועוד אמרו (שבת לא:) אין לו להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים בלבד שנאמר (ישעיה לג, ו) יראת ה' היא אוצרו. ולהבין דבריהם ז"ל י"ל, דהנה כל המצות ומע"ט שהאדם עושה הכל הוא מתת ה'. כגון לימוד התורה ונתינת צדקה ודומיהן. וכמ"ש (דה"א כט, יד) כי ממך הכל ומידך נתנו לך.

ועיקר עבודת האדם הישראלי אשר מהראוי ונכון הוא לחשוב אותה לעבודתו ממש ולקבל שכר טוב עליה. הוא רק יראת שמים בלבד.

על דרך משל אם יש לאדם שמנים ויינות טובים וסלתות ואין לו אוצרות וכלים להכניסם לתוכן. אז הולכים כולם לאיבוד.

וכן הוא אם יהיה לאדם חכמה ובינה ומדע ושאר מדות טובות ואין לו יראת שמים אז כולם כאפס ואין נחשבו והולכים לטמיון. ותם לריק כחותיו ומדותיו,

אמנם כאשר האדם מקבל עליו עול מלכות שמים באימה וביראה מפחד ה' ומהדר גאונו. אזי כל המדות טובות והחכמה והבינה ודעת וכל כוחותיו ועשיותיו ופעולותיו כולם עולים לרצון לפני ה'.

וזהו פי' מאחז"ל אין לו להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים בלבד כי זהו עיקר העבודה המיוחסת אל מעשה בני האדם הישראלי שנאמר יראת ה' היא אוצרו. כי הוא האוצר והכלי המשמרת לכל המדות והכוחות לבל יהנו מהם החיצונים ר"ל. והנה כשהאדם מקבל עליו עול מלכות שמים באמת באימה וביראה ועובד את ה' בכל לבבו ובכל נפשו. אזי נעשה חדוה ותענוג ושיעשועים בהעולמות העליונים וממשיך עי"ז אל בחי' המלוכה הקדושה (בחי' מ"ש שהוא בחי' יראת ה' ג"כ. ועיין עוד במ"ש בזה בסיום המשנה עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות) הארה מש"י עלמין. ע"ד (תהלים עו. יב) יובילו ש"י למורא.

וסוד ש"י עלמין הם בסוד יו"ד פעמים שם א"ל כנודע. ויש אז לבחי' מלכות הקדוש עלייה שהיא עולה ומתייחדת ומתקשרת בסוד ש"י עלמין ונעשה צירוף שד"י כי דל"ת רומז לבחי' זו כנודע. ותיבת עמ"ר הוא מספר ש"י ולזאת נקרא בחי' זו בשם עמ"ר עשירית האפה וכנ"ל.

וע"פ כל הנ"ל נבוא מעתה לבאר הפסוק כי תבאו אל הארץ היינו בחי' ארץ הק' העליונה סוד מ"ש אשר אני נותן לכם. כי זהו העבודה אשר נתן ה' לבני האדם. היינו יראת ה' שהוא מ"ש וכנ"ל. וקצרתם את קצירה. היינו שתהיו בבחי' מחצדי חקלא משדה תפוחין קדישין. היינו שתמשכו משם השפעות טובות וכל טיבו להכנסת ישראל לתתא. והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הכהן. היינו לבחי' ומדת כהן שהוא חסד אל. והניף הכהן ע"י בחי' את העמ"ר סוד המלכות הק' וכנ"ל למדריגה יותר גדולה עד למאד היינו לפני ה' לרצונכם כמו שהיה הרצון הקדום בתחלת מחשבת בריאת העולמות. להיות מלך על עם ישראל וכמבואר. וזהו לרצונכם היינו הרצון שלכם ואז נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים וכיה"ר אמון, והמשכיל יבין כ"ז כי קצרת:

במדרש (ויק"ר כח) א"ר אבין כו' לעולם אל תהי מצות עומר קלה בעיניך שע"י מצות העומר זכה אברהם לירש את ארץ כנען הה"ד (בראשית יז, ח) ונתתי לך ולזרעך אחריו. על מנת ואתה את בריתי תשמור ואיזה זה מצות העומר. והוא תמוה דמה שייכות יש מצות העומר לבריתי תשמור. אך י"ל ע"ד האמת. דהנה לכאורה יש לדקדק דמצות מילה הוא בזכר ושמירה הוא לשון נוקבא וא"כ היאך אמר את בריתי תשמור,

אך באמת ידוע דמצות מילה מורה על התגלות החסדים והארת שם הוי"ה הק'. כמו שמרומז בהפסוק (דברים ל, יב) מ"י י"על"ה ל"נ"ו ה"שמימ"ה. ר"ת מילה וס"ת הוי"ה, ר"ל שע"י כריתות הערלה ופריעה נתגלה החותם הק' ומאירים החסדים. אך דמקודם צריך האדם להכין את עצמו לעשות כלי לקבל החסדים והעמ"ר הוא הכלי והמדה כמ"ש (שמות טז, לו) והעמר עשירית האפ"ה הוא,

וע"כ הכוונה בספירת העומר הוא שצריך ליתן הארה להכלי היינו שמטהרין הגבורות. ע"י שהאדם מטהר מדותיו ומחשבותיו ומצמצם את עצמו מה לעשות ומה שלא לעשות וזהו גבורה מה שמגבילים הדבר ומעכבין אותו שלא להתפשט.

וישראל כשיצאו ממצרים היו צריכין לספור ולעשות כלי שיהיו מוכשרין לקבל התורה, דעדיין לא הגיעו אז לבחי' אותיות דהוא הא"ב עד ימי חג השבועות שהיו מקריבין שתי הלחם מן החטה וחט"ה גימטריא כ"ב אותיות.

ולכך היו צריכין להקדים הבאת העומר שהוא מין שערה שהיו להם יניקה מאותיות מנצפ"ך דב' פעמים מנצפ"ך עולה גימטריא שער"ה. (כמו שמבואר בכתבי האריז"ל בכוננת ספירת העומר). דהוא רומז על הגבורות ואנו צריכין להמתקן וליתן ספירה והארה להעמ"ר.

וכמו כן באברהם שקיים מצות המילה שזכה להתגלות החסדים ולהארה של שם הוי"ה הק' אך עכ"ז ודאי הוצרך להקדים לברית בחי' שמו"ר שהוא נוקבא שרומז על הדין והצימצום. היינו שהכין את עצמו וטיהר את גופו ואיבריו להיות כלי מוכשר לקבל הארה וכנ"ל כמו שאנו מכוונים בכוונת ספירת העומר לקבל אח"כ ברית התורה בחג השבועות. ודא ודא אחת הוא. דעל המילה נכרתו י"ג בריתות. והעמ"ר היה צ"ל מנופה בי"ג נפה (מנחות סו). נפ"ה גימטריא ע"ב ס"ג כי הם רומזים אל דבר אחד כנודע להבאים בסוד ה' והבן כ"ז היטב:

* * *

וְעֲשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת הָעוֹמֵר כֶּבֶשׂ תְּמִים בֶּן שְׁנָתוֹ לְעֹלָה לַיהוָה:
(שם כג, יב)

רש"י

(יב) ועשיתם - כבש. חובה לעומר הוא ז'א:

* * *

מאור ושמש

ועשיתם ביום הניפכם את העומר כבש תמים בן שנתו לעולה לה'. יש לרמוז בפסוק זה כי הנה ידוע בספרים הקדושים אשר בלילי פסח נפתחין מוחין עילאין ואחר כך במשך ימי הספירה בכל יום צריך האדם ליכנס בשער אחד משערי הקדושה עד חג השבועות שאז היא הקדושה הגדולה קדושת קבלת התורה, ומי שערב לבו לגשת אל הקודש והוא מעובדי ה' ושומרי מצוותיו יוכל לשער בעצמו שנתוסף לו תוספת קדושה בימים ההם. אכן צריך האדם להמשיך על עצמו הקדושה שתהיה לו השארה על משך כל השנה:

וזהו ועשיתם ביום הניפכם את העומר שאז היא ההתחלה מימי הספירה וליכנס בשערי הקדושה, כבש מלשון עלה בכבש, שתעשה לך מעלה ומדריגה שתמשוך על עצמך קדושה כל כך, בן שנתו, שתהיה לך על כל השנה כולה מהשארת הקדושה, לעולה, שתוכל לעלות:

* * *

וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבִּיאָכֶם אֶת עוֹמֵר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע
שָׁבָתוֹת תְּהִינָה: (שם כג, טו)

רש"י

(טו) ממחרת השבת - ממחרת יום טו:

תמימות תהיינה - מלמד שמתחיל ומונה מצערב ש'ס לא כן אינן תמימות:

* * *

מאור עינים

וספרתם לכם גו' חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה חיבה יתירה נודעת להם וכו' כלל הדבר שתענוג תמידי אינו תענוג לכך (יחזקאל א', י"ד) והחיות רצוא ושוב אך אינו נפסק רק שמשאיר רשימו ועל ידי שמסתלק עושה כלי שיוכל לקבל תענוג ובלא הסתלקות לא היה כלי ולא היו יכולים לקבל תענוג וזהו חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה כלי לקבל חמדה זהו חיבה יתירה שיהיו יכולים לקבל תענוג (איוב י"ט, כ"ו) ומבשרי אחזה אלוה כדאיתא במדרש לכך אמרה תורה נדה תטמא ז' ימים כדי שתתחבב על בעלה,

ולכן צוה השם יתברך שבעה שבועות תספר לך כנגד ז' נקיים כדי שיוכלו לקבל תענוג הגדול דהיינו קבלת התורה כי בכל חג שבועות אנו מקבלין התורה כמאמר רז"ל כאלו היום נתנה

ואין לך תענוג כקבלת התורה שהיא יחוד פנים בפנים כמש"כ פנים בפנים דבר ה' אל כל קהלכם וגו':

* * *

אהבת שלום

וספרתם לכם וגו' שבע שבתות תמימות תהיינה (כג טו) :
ואיתא במדרש (כח יג) אימתי הן תמימות, בזמן שישראל עושין רצונו של מקום. יש להבין מהו לשון 'תמימות', וגם המדרש שאמר 'אימתי':
הענין הוא כך, דהנה יש גלות הנפש בפרטיות, שהנפש היא בגלות אצל החומר, והתאווה גוברת עליה. ויש גלות בכלל ישראל, שנפשות כלל ישראל הן בגלות. והסיבה לזה היא הסתלקות אות א', כי גולה וגאולה אתוון דדין כאתוון דדין, רק שבגאולה יש א' יותר מגולה :
והענין הוא כך, דהנה אם האדם אינו עושה רצונו של מקום, והולך אחרי שרירות לבו, ואינו משית לבו לאלופו של עולם דלית אתר פנוי מניה, אזי בזה יש הסתלקות אלופו של עולם, ונקרא נרגן מפריד אלוף (משלי טז כח. זוהר ג טז ע"ב), וגורם להסתלקות האל"ף. ומסתלקת אות א' מן אמת ומן אדנ"י ומן אדם, ונשארים רק האותיות שאחר אות א' ח"ו, שהם אותיות של דין, ומתעברין עליו הדינים.
ומסתלקת גם כן אות א' מן גאולה ונשאר גולה, כי גאולה הוא בגימטריא אדם, וכשנסתלק אות א' מן אדם ונשאר דם, הוא בגימטריא גולה:

וכשעושה תשובה על העבר, ועושה רצונו של מקום במצוות ומעשים טובים, וממשיך האל"ף, דהיינו אלופו של עולם, בכל תנועה ותנועה, דהיינו כל תנועה שעושה, הכל הוא לשמו ית', אזי נמשכת אות א' לכל הג' בחינות הנ"ל, דהיינו שנעשה אדם שלם, ובחינת אמת מתפשטת בעולם, שהיא מדתו של יעקב, כמו שכתוב (מיכה ז ט) תתן אמת ליעקב, ונמשכת גם כן אות א' לדין ונעשה אדנ"י, ואזי כל הדינים מתבטלים :

ונמשכת גם כן אות א' לאותיות גולה, ונעשה גאולה לכללות נפשות ישראל, ומוחלים להם עוונותיהם, בבחינת הכתוב (ישעיה א יח) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, כי הג' אלפין במילואם הם בגימטריא של"ג, והג' אלפין הנ"ל המה מרומזים בג' אלפין שבשם מ"ה [יוד הא ואו הא], שהם הג' אלפין משמות אהי"ה [אלף הא יוד הא] כידוע (לקו"ח על זה הפסוק) :
ובגלות מצרים היתה הסתלקות אות א' כידוע, ואחר כך בשעת הגאולה היתה המשכת אות א' לכל הבחינות הנ"ל, ונמשכה גם כן לאותיות גולה ונעשה גאולה, וכל קליפות מצרים נכנעו אז. רק שההארה הזאת לא היתה מצידם, על כן נלקחה מהם אחר כך אותה ההארה, וצוה לנו הש"י לספור ספירת העומר, כדי שנמשיך בעצמינו בחינת האל"ף, כדי לבוא אחר כך לבחינת מתן תורה בחג השבועות:

וידוע שאדם בגימטריא מ"ה, כי בספירת העומר הכוונה להמשיך אות א' לשם הנ"ל, ואות א' שבשם הנ"ל רומז לשם אהי"ה וכנ"ל, והיא החיות של שם הנ"ל. ואהי"ה ברבוע [א אה אהי אהי] הוא בגימטריא דם, ובכל י' הספירות יש שם מ"ה, וצריך לעשות התיקון הנ"ל בכל י' הספירות, והיינו להמשיך אות א', שהיא בחינת דם, לבחינת אדם, ועשר פעמים דם בגימטריא תם. ויעקב אבינו ע"ה עשה גם כן זה התיקון, היינו שהמשיך אות א' לכל עשר הספירות, בחינת י' דמים טהורים כידוע, ועל שם זה נקרא יעקב איש תם (בראשית כה כז) :

ובספירה אנו עושים זה התיקון, וכשאדם עושה רצונו של מקום נעשה גם כן זה התיקון בכללות ישראל. ועל כן אמר הכתוב שבע שבתות תמימות תהיינה, פירוש שבכל השבע שבתות יראה לעשות התיקון הנ"ל, שהיא בחינת תם וכנ"ל. על כן אמר תמימות לשון תם, בחינת יעקב.

ואחר כך בחג השבועות, על ידי מתן תורה שמתחלת באות א', דהיינו א'נכי, נשלם אמת. על כן אמר המדרש, 'אימתי' הן תמימות, בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, ומרמז על הנ"ל :

ותם הוא ראשי תיבות של תפארת מלכות, כי על ידי תיקון הנ"ל נעשה יחוד בין תפארת ומלכות בחג השבועות, כאשר נשלמת שבע ז', שהיא מלכות שבמלכות, ונשלם אז תיקון המלכות. ויעקב אבינו ע"ה נקרא על שם זה תם, מחמת שתיקון הנ"ל, ועשה יחוד בין תפארת ומלכות:

ונקרא איש תם, כי איש ראשי תיבות אמצע ימין שמאל. שכתב בזוהר הקדוש (ב עה ע"ב) ש'תאומים' קאי על יעקב לבדו, מחמת שכלול משני הבחינות חסד וגבורה, רק שלא היה בבחינת אמצע, מחמת שלא היתה לו בחינת א', על כן כתוב 'תומים' חסר א', וזהו מחמת שהיה לעשו אחיזה בבחינת גבורה שבו. וידוע שאות א' יש לה שתי ציורים, האחד היא יו"י בחינת חסדים, והשנית היא יו"ד בחינת גבורות (פע"ח שער חג המצות פ"ג), ובבחינה זו היה לעשו אחיזה. וזהו מאמר הכתוב (בראשית כה כו) וידו אוחזת בעקב עשו, 'ידו' בחינת י', כי ידו הם אותיות יוד, אוחזת בעקב עשו. ומחמת זה לא היה בבחינת אמצע, שהיא בחינת קו הממוצע, ולא היה לו מבחינת דעת שלימה, כי דעת תפארת יסוד הם קו הממוצע, על כן אמר (שם כה יז) ואנכי לא ידעתי. ואחר כך, על ידי תורתו ועבודתו, פעל שנעשה בחינת אמצע, בחינת מכריע, ואז נקרא איש תם, וד"ל:

* * *

ישמח ישראל

במד"ר (כ"ח, ג) אר"א כתיב (ירמ' ה', כ"ד) ולא אמרו בלבבם נירא נא את ה' אלקינו יהיב לכוון כולא ולית אתון צריכין לי' מן הדין שבועות חקות קציר ישמר לנו (שם) ישמור לנו מרוחות רעות ומטללים רעים ואימתי באלו ז' שבועות שבין פסח לעצרת, תני ר' חייא שבע שבתות תמימות תהיינה (כ"ג, ט"ו) אימתי הם תמימות בזמן שישראל עושין רצונו של מקום. פי' המד"ר הזה הובא בכמה ספרים:

וכ"ק אאמו"ר פירשו ג"כ עפ"י דרכו, עפ"י דברי קדושת מרנא א"א הרבי ר' בינם זצללה"ה מפרשיסחא [ומובא בספרו קול שמחה על דברי המד"ר חיי, עיי"ש]

כי מספר חיי האדם איננו מקובץ יחד, כי מה שעבר אין ומה שעתיד עדיין איננו, ואין לך בו אלא הוה העובר, רק ע"י המעשה הנעשה בהזמן יקובץ הזמן כשיעור זמן המעשה ההוא. וכמאמרו הק' על הנה טפחות נתת ימי (תהלים ל"ט, ו),

כמו מי שמודד ומושך על ידו שבעים אמות חבלים אין בידו אלא הטפח שהוא בתוך ידיו, כי מה שעבר, עבר, ומה ש[עתיד] עדיין אינו בתוך היד, כן הימים של אדם אינם רק הרגע ההוה וכנ"ל.

ובזה נבוא ג"כ אל הפירוש כאשר צותה לנו התורה שבע שבתות תמימות, היינו שנחבר כל הזמן יחד שיהי' תמימות, והאיך יצויר דבר זה שיקובץ כל הזמן יחד שיחשב תמימות, בלתי אם נעשה כל משך הזמן רצונו של מקום, אז ע"י המעשה הטוב יקובץ הזמן יחד ונקרא בשם תמימות:

ואפשר לומר דהנה ידוע דשבע שבתות מרומזים על השבע מדות, היינו כאשר אנו אומרים (אחר ספיה"ע) כדי לטהרנו מקליפותינו ומטומאתינו ומזוהמתינו, לקדש ולטהר את

השבע מדות שיש בנו, ועי"ז יגרום שפע וטהרה למדות עליונים למען יחדיו יודבקו, וישפיעו רב טוב לעולמות שברא,

ובזה והניף את העומר לפני ד' לרצונכם (כ"ג, י"א), כי העומר הי' משעורים שהוא מאכל בהמה, להורות כי צריכים אנחנו להריס כל מעשה הבהמיות לד' לבדו, ולא נהי' כסוס כפרד, וזה הניף את העומר שתרים את מעשה הבהמיות שעשיתם עד עתה לרצונכם לתאוותכם תרימו עתה לפני ד',

היינו בכח הזה שתדעו תמיד אשר ד' נצב עליכם, כמאמר המורה נבוכים מובא ברמ"א (או"ח סימן א'), בזה תעשו כל מעשיכם בדעת ובהשכל ביראה ופחד, וגם בכח המעורר הזה תדעו ג"כ שהוא מד' הנותן לך כח לעשות חיל, ואלמלא הקב"ה עוזרו לא הי' יכול לו, ותדעו בבירור שכל חיותכם הוא מד', וממילא כל רצונך הוא רצונו, ואיך תוכל לעבור ברצונו על רצונו.

וזה הוא הפירוש במד"ר (בראשית נ"ח, א') יודע ה' ימי תמימים (תהלים ל"ו, י"ח) כשם שהם תמימים אף שנותיהם תמימים, היינו איך נוכל לקרא אדם בשם תם, היינו שלם, הלא הוא רק חלק מהכלל,

רק כאשר הוא מחובר תמיד לחשוב תמיד בדביקות הבוב"ה והוא מחובר בטהור נוכל לקרותו בשם תמים, וכאשר נוכל לקרוא על כל חלקי הכלי, כאשר הוא מחובר להכלי יוכל לחול שם הכלי על כל חלקי הכלי, כן הוא כאשר הוא מחובר ודבוק בד' נוכל לקרותו בשם תמים. וזה הפירוש תמים תהי' עם ה' אלקיך (דברים י"ח, י"ג) היינו כשאתה מחובר עם ד' אלקיך אז נקראת תמים.

וזה כוונת הפייטן (במוסף של ר"ה) התם ומתמם עם תמימים, היינו שקורא אותם בשם תמימים, ובאמת אין בהם בחינה זו רק בהבוב"ה לבדו שייך שם שלם אפס זולתו, אולם הוא מתמם א"ע עם תמימים.

וזה הוא מה הם תמימים אף שנותיהם תמימים היינו שמחברים הימים והלילות וכל הזמן לד' לבדו, אז גם על הזמן שייך שם תמימות, כי באמת על הזמן אין ראוי שום התחברות ולא תמימות, כנ"ל בשם רבינו הק' מפרשיסחא זצללה"ה זי"ע, אולם כאשר הוא מחובר ע"י מעשה היום לד', אז ראוי לקרותו בשם תמימות, וזה יודע, מלשון וידע אדם (בראשית ד', כ"ה), היינו שמחבר ד' ימי תמימים מחברם לו להיותם נקראים תמימים.

וזה פירוש המדרש אימתי הם תמימות בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, היינו שמעלים כל עשיותיהם ורצונם רק לרצון המקום, שעושים כל מעשיהם הגשמיים בקדושה ובטהרה, וכל הקדושה יודעים שהוא רק מד', והמה רק בבחינת כל המעשה, אז הימים מחוברים לד', ויום ליום יביע אומר מאמר הספירה שספרנו בו, ואז נקראים תמימות.

יה"ר שנזכה לקדש ולטהר א"ע באמת ובלב תמים, למען נוכל לזכות לקבלת התורה הקדושה, ולהרגיש ולטעום עריבות נעימות ומתיקות מנופת צוף וכל טעם. (כת"ק):

* * *

מְמוֹשְׁבוֹתֵיכֶם תָּבִיאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתִּים שְׁנֵי עֶשְׂרִים סֵלֶת תְּהִינָה חֶמֶץ
תִּאֲפִינָה בְּפוּרִים לִיהוָה: (שם כג, יז)

רש"י

(יז) ממושבותיכם - ולא מחולכה לארץ:

לחם תנופה - לחם תרומה המורס לשם גבוה וזו היא המנחה החדשה האמורה למעלה:

זכורים - ראשונה לכל המנחות אף למנחת קנאות הצאה מן השעורים לא תקרב מן החדש קודם לשתי הלחם:

* * *

אור לשמים

ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וכו' (כג, יז). נ"ל דאיתא בגמרא (קדושין פב ע"ב) ראית מימך שועל חנוני, והן מתפרנסין כו'. כי הבהמות וחיות נבראו תיכף בשלימותם כאשר פי' הפסוק שור או כשב או עז כי יולד דהיינו תיכף כשנבראו הוא תיכף שור עם כל השלימות, ולכן אין לו מחסור, והאדם צריך לעבוד ולתקן עצמו עד מקום שנשמתו נחצבת משם, ומשם יומשך לו שפע פרנסתו.

וזפ"ה ממושבותיכם תביאו לחם תנופה, דהיינו שתראו לתקן עצמיכם עד שרשיכם, ומשם תביאו לעצמיכם לחם תנופה - והשפע שלכם יהיה בהתרוממות, לא כאשר הרשעים כשמשגיגים שפע הם מתגאים בעושרם, רק השפע שלכם יהיה בבהירות עם אור עליון הבא מלמעלה,

כאשר שמעתי מכאדמו"ר מוהרי"י זצלה"ה שכאשר באה שפע לאדם היא באה עם אור עליון מלמעלה, ואני מצאתי סעד לדבריו - כי אותיות פרנסה הם מרומזים בפסוק (תהלים ד, ז) נ'ס'ה' עלינו אור' פ'ניך ה',

וזהו לחם תנופה. שתים, דאיתא בגמרא לבוש שנים אל תקרי שנים אלא שנים ציצית ותפילין, תורה שבכתב ותורה שבע"פ, דהיינו שתשיגו שפע מלמעלה שכל העבודות שלכם יהיו נעשים בדרך יחוד.

שני עשרונים רומז על תרין יודיין יו"ד דהוי"ה ב"ה ויו"ד דאדנ"י, יהיו מיוחדים ביחוד גמור. סולת תהינה, דהיינו שהשפע שלכם יהיה ברורה ומנוקה מכל סיג ופסולת. חמץ תאפינה, תאפינה לשון אופן וגלגל, דהיינו שנזכה לאור עליון מלמעלה ונזכה לעשות מדין רחמים ויהיה נעשה מחמץ מצת, מצחא דרעותא:

*

עוד ממושבותיכם תביאו לחם תנופה (כג, יז), נ"ל כי העיקר העבדות הוא ע"י תשובה כדברינו תמיד מזה, וצריך האדם להרגיל עצמו להיות תמיד בתשובה ולא יסיח דעתו מזה, וז"פ ממושבותיכם - פירוש ע"י התשובה שלכם תעלו עצמיכם עד מקור השפע, תביאו לחם תנופה - תוכלו להשפיע שפע לישראל, והשפע תהיה מורם ומונף - שיהיה קודש, כי לפעמים ע"י השפע יוכל האדם להתגשם ח"ו, אבל ע"י תשובה תשיגו שפע קודש שיהיה מושפע ג"כ להנשמה:

* * *

שִׁבְתַּת שִׁבְתוֹן הוּא לָכֶם וְעֵינֵיכֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ בְּעֶרְבַּי מֵעֶרְבַּי
עַד עֶרְבַּי תִּשְׁבְּתוּ שִׁבְתְּכֶם: (שם כג, לב)
על הגמרא וכי בתשעה מתענין והלא בעשירי מתענין, אלא לומר לך כי כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי, הרבי הק' מריבניצא בליל שלש עשרה מדות לא אכל אלא צם ז' וח' תשרי יומיים רצופים בלי הפסק, ובתשיעי אמר ווער קען עסן און ווער דארף עסן. אבער ס'איז א מצוה .

* * *

בַּסֶּפֶת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאָזְרַח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֶּפֶת: (שם כג, מב)

תרגום יונתן

(מב) בַּמִּטְלֵלַת דְּתֵרֵי דּוּפְנֵיָהּא כְּהִלְכְתָהוֹן וּתְלִיתֵיָא עַד פּוּשְׁכָּא וְטוּלָה סְגִי מְשִׁימְשָׁה מְתַעְבְּדָא לְטוּלָא לְשׁוּם חֲנָא מִן זַיִיגִין דְּמַרְבִּיז מִן אַרְעָא וּתְלִישִׁין מְשַׁחְתָּהּא עַד שִׁבְעָא פּוּשְׁכֵי וְחִלְלָא דְרוּמָא עֲשָׂרָא פּוּשְׁכֵי תִיתְבוּן בְּהָ שׁוּבְעָא יוֹמִין כָּל דְּכוּרֵיָא בְּיִשְׂרָאֵל וְאִפְּלוּ זְעִירֵי דְלָא צְרִיכִין לְאִימְהוֹן יִתְבוּן בַּמִּטְלֵיָא מְבָרְכִין לְבְרִיָהוֹן כָּל אִימַת דְּעִילִין תַּמָּן:

* * *

רש"י

(מב) האזרח - זה אזרח:

בישראל - (ת"כ) לרבות את הגרים:

* * *

(מג) לְמַעַן יִדְעוּ דַרְתֵיכֶם כִּי בַסְּכוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי
אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

רש"י

(מג) כי בסכות הושבתי. (סוכה י"א) ענני כבוד:

* * *

כשישב הרה"ק מסאטמאר רבינו יואל זי"ע על כסא הרבנות בעיר קראלי יצ"ו, ובחג
הסוכות כשיצא מביתו לישיב בסוכתו, שמע מאחורי דפנות הסוכה ילדים המשחקים
שמשוחחים זה עם זה בלשון המדינה (אוונגעריש) וחרה הדבר לרבינו, ואמר אז
בדרך צחות, הנה כל זמן שישבתי בביתי, לא שמעתי ולא ידעתי באיזה לשון
מדברים ומשוחחים הילדים ביניהם ברחוב, כי הרי בבית המדרש מדברים בלשון
אידיש, וגם בביתם מדברים בלשון אידיש, וכעת כשיצאתי מביתי החוצה לישיב
בסוכה, שמעתי דיבת רבים שהילדים מדברים בלשון המדינה, וזהו היזק גדול
לחינוך ילדי בני ישראל, והמליץ אז רבינו בדברי הכתוב "בסוכות תשבו שבעת
ימים" על ידי שיושבים בסוכה, ואז אפשר לשמוע מה שמדברים ברחוב, "למען
ידעו דורותיכם", הזמן לעוררם על זה ולמנוע בעדם מלדבר בשפת עכו"ם,
ולהמשיך דעת ותבונה לדורות, דהיינו הילדים שמחנכים אותם בדרך התורה
והיראה.

* * *

וַיֵּצֵא בֶן אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּנֻצוּ
בַּמַּחֲנֶה בֶן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי: (ויקרא כד, י)

תרגום יונתן

(י) גִבְרָא חַיִּיבָא מְרוּד בְּאַלְהָא שְׁמִיָּא נִפְק מִמְצָרִים בְּר גִבְרָא מְצָרָא דְקָטַל גִבְרָא בְר
יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרִים וְעָאֵל עַל אֲנַתְתִּיָּה וְאֲתַעְבְּרַת וְיִלִּידַת בְּר בְּגוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְכַד הוּוּן
יִשְׂרָאֵל שְׂרִיין בְּמִדְבָּרָא בְּעָא לְמַפְרוֹס מְשַׁכְּנִיָּה בְּגוּ שְׁבַטָא דְבְנֵי דָן וְלֹא שְׁבַקוּהּ מִן בְּגִלְל
דְּטִיכְסִין דְּיִשְׂרָאֵל גִּבְר עַל טִיכְסִיָּה בְּאַתְוּוֹן לְיִחוּס אֲבַתְתְּהוּן שְׂרִיין וְאֲתַקּוּטְטוּ פְתָדָא
בְּמִשְׁרִיתָא וְאַזְלוּ לְבֵי דִינָא בְּר אֲתַתָּא בְּת יִשְׂרָאֵל וְגִבְרָא בְּר יִשְׂרָאֵל דְּמִן שְׁבַטָא דְדָן:

* * *

רש"י

(י) ויצא בן אשה ישראלית - (ת"כ) מהיכן ילך רבי לוי אומר מעולמו ילך רבי זרכיה
אומר מפרקה שלמעלה ילך לגלג ואמר ציוס השצת יערכנו דרך המלך לאכול פת
חמה בכל יום שמא פת כוננת של תשעה ימים בתמיה. ומתניתא אמרה מבית דינו
של משה ילך מחוייב צא ליטע אהלו צתוך מחנה דן אמרו לו מה טיבך לכאן אמר
להם מבני דן אני אמרו לו (במדבר ז) איש על דגלו צאותות לבית אבותם כתיב נכנס
לבית דינו של משה וילך מחוייב עמד וגדף:

בן איש מצרי - הוא המלך שהרגו משה:

בתוך בני ישראל - מלמד שנתגייר:

וינצו במחנה - על עסקי המחנה:

ואיש הישראלי - זה שכנגדו שמיחה בו מטע אהלו:

* * *

(יא) ויקב בן האשה הישראלית את השם ויקלל ויביאו אתו אל משה ושם
אמו שלמית בת דברי למשה דן: (שם כד, יא)

תרגום יונתן

(יא) וכד נִפְק מִבֵּי דִינָא בְּר מְחַיִּיב פְּרִישׁ וְחָרִיף בְּר אֲתַתָּא בְּת יִשְׂרָאֵל יֵת שְׁמָא רַבָּא
וְיַקִּירָא דְמִתְפָּרֵשׁ דְּשָׁמַע בְּסִינֵי וְאַזִּיד וְאַרְגִּיז וְשׁוּם אִמִּיהָ שְׁלֹמִית בְּת דְּבָרֵי לְשַׁבְּטָא
דְדָן:

* * *

רש"י

(יא) ויקב - כתרגומו ופריש (סנהדרין פז) שנקב שם המיוחד וגדף והוא שם המפורש
ששמע מסיני:

ושם אמו שלומית בת דברי - שזחן של ישראל שפרסמה הכתוב לזו לומר שהיא
לצדה היתה זונה:

שלמית - דהוה פטפטה שלם עלך שלם עלך שלם עליכון מפטפטה בדברים שואלת
בשלוס הכל:

בת דברי - לזרנית היתה מדזרת עם כל אדם לפיכך הקלה:

למטה דן - מגיד שהרשע גורם גנאי לו גנאי לאזיו גנאי לשצטו כיוולא צו (שמות לא)
אהליאז בן אחיסמך למטה דן שצח לו שצח לאזיו שצח לשצטו:

* * *

ויניחהו במישמר לפריש להם על פי יהוה: (שם כד, יב)

תרגום יונתן

(יב) דין הוא חד מן ארבעתי דינין די עלו קדם משה נבייא ודן יתהוון על פום מימרא
דלעיל מנהוון דינא ממונא ומנהוון דינא נפשטא בדיני ממונא הוה משה זריז ובדיני
נפשטא הוה מתון ובאילין אמר משה לא שמעית מן בגלל למילפא רישי סנהדרייא
דישראל דעתידין למיקום בתריה דיהוון זריזין בדיני ממונא ומתונין בדיני נפשטא ולא
יבהתון למישאלא דינא דמתקשי להון ארום משה רבהוון דישראל צריך דימר לא
שמעית בגין כן אצנעו יתיה בבית מטרא עד זמן דיתפרש להון על גזירת מימרא דיי:

* * *

רש"י

(יב) ויניחהו - לצדו ולא הניחו מקושק עמו ששניהם היו צפרק אחד ויודעים היו
שהמקושק צמיתה (סנהדרין עה) שנאמר (שמות לא) מחלליה מות יומת אבל לא פורש
להם באיזו מיתה לכך נאמר (במדבר טו) כי לא פורש מה יעשה לו. אבל במקלל הוא
אומר לפרוש להם שלא היו יודעים אם חייב מיתה אם לאו:

* * *

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּצִיאוּ אֶת הַמִּקְלָל אֶל מַחֲוִיץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ
אֹתוֹ אָבֵן וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר עָזָה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה: (שם כד, כג)

תרגום יונתן

(כג) ומליל משה עם בני ישראל ואפיקו ית מרגזא למברא למשריתא ואטלו יתיה אבנין
ובני ישראל עברו למסמך ידיהון ולמרחף ולמצלב ולמקבור היכמא דפקיד יי ית משה:

* * *

רש"י

(כג) ובני ישראל עשו. כל המלוא האמורה בסקילה במקום אחר דחייה רגימה
ותלייה:

* * *